

KURJER WILEŃSKI

Nowogródzki, Grodzieński, Suwalski, Poleski i Wołyński

Wymowa wczorajszych wydarzeń

Wczorajsze zarządzenie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, dotyczące rozwiązania Izby Ustawodawczej, zostało dokonane na zasadzie artykułu 12 Konstytucji punkt b, który powiada:

„Prezydent Rzeczypospolitej zwołuje i rozwiązuje Sejm i Senat“

i na zasadzie artykułu 13, ustęp 1 i 2 punkt h i art. 14 ustęp 2, które głoszą

art. 13

(1) Prezydent Rzeczypospolitej korzysta z uprawnień osobistych, stanowiących jego prerogatywę

(2) Do prerogatyw tych należą:

h) rozwiązanie Sejmu i Senatu przed upływem kadencji.

art. 14.

(2) Akty urzędowe, wypływające z prerogatyw Prezydenta Rzeczypospolitej, nie wymagają kontrasygnaty.

Dlatego pod wczorajszym zarządzeniem w sprawie rozwiązania Izby Ustawodawczej figuruje tylko podpis Pana Prezydenta, niema kontrasygnaty ani Premiera, ani żadnego z Ministrów.

Na tym się wyczerpuje interpretacja strony formalnej rozwiązania Izby Ustawodawczej.

O ile jednak samo ich rozwiązanie możemy uważać za wydarzenie ogromnej doniosłości, to nie mniej doniosłym i wiele mówiącym jest pośpiech z jakim zostały zarządzane nowe wybory.

Ustępy 4 i 5 art. 32 Konstytucji mówią:

(4) Nowe wybory zarządza Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu trzydziestu dni od rozwiązania Sejmu.

(5) Głosowanie odbędzie się nie później, niż sześćdziesiątego dnia po zarządzaniu wyborów.

Od dnia wczorajszego więc do dnia wyborów nie mogło upłynąć więcej niż 90 dni, tj. trzy miesiące.

Mogłoby się zdawać, że niema za innych podstaw do przypuszczenia, aby ten okres czasu został skrócony. Po pierwsze dlatego, że przygotowanie wyborów wymaga dużo czasu, a po drugie dlatego, że kiedy Izby Ustawodawcze są rozwiązywane konstytucyjne uprawnienia Prezydenta i Rządu są większe, zapewniają im większą swobodę działania.

Wszystko to przemawiało za przyśpieszeniem, że wybory odbędą się w terminie najpóźniejszym z możliwych. Ponieważ dniem głosowania powinna być niedziela, a nie dzień powszedni, więc najprawdopodobniejszą datą była ta niedziela dnia 11 grudnia 1938 r.

Stąd niejako za drugie z kolei zaskoczenie opinii publicznej w Polsce w ciągu jednego dnia można uważać, ogłoszenie terminu wyborów już w tym samym dniu, co rozwiązanie Sejmu.

Data 6 listopada jest bowiem najwcześniejszą z możliwych.

Ustalona ona została na podstawie ustawy z dnia 8 lipca 1935 r. o ordynacji wyborczej do Sejmu, której art. 9 przewiduje:

Wybory do Sejmu zarządza Prezydent Rzeczypospolitej wyznaczając jednocześnie dzień głosowania.

Głosowanie ma się odbyć w nie dziele, nie wcześniej niż 54 i nie później niż 60 dnia po zarządzaniu wyborów.

Rozumiemy wszyscy doskonale, że te suche fakty ściśle przewidziane Konstytucją i odnośnymi przepisami są przejawem zewnętrznym bardzo doniosłych wydarzeń, że posiadają głęboką treść, znaną w tej chwili tylko najwyższemu czynnikom w państwie, którą my z trudem, częściowo i

tylko w formie przypuszczeń możemy odcyfrować.

Jedyną oficjalną wskazówką, popartą najwyższym autorytetem Głowy Państwa jest tutaj motywacja zarządzenia o rozwiązaniu Izby Ustawodawczej.

Art. 32 ust. 3 przewiduje:

„Rozwiązanie Sejmu przed upływem kadencji wymaga wskazania powodu“.

Zgodnie z tym przepisem zarządzenie podaje następujące przyczyny, które skłoniły Pana Prezydenta do tak doniosłej decyzji:

1. „nastąpiły w życiu wewnętrznym Polski istotne przemiany“.

2. „miały miejsce nowe, a doniosłe inicjatywy w dziedzinie stojących przed społeczeństwem zadań“.

3. „wzrosło w szerokich masach narodu zrozumienie potrzeb czynniejszego współudziału w pracy dla Państwa“.

4. „od nowych Izby Ustawodawczej oczekiwać“ — będzie Pan Prezydent — „zajęcia stanowiska w sprawie ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu“.

Normalną przyczyną każdego rozwiązania Izby Ustawodawczej, która usprawiedliwia tego rodzaju decyzje Głowy Państwa jest przeświadczenie, że te Izby nie zbyt wiernie reprezentują wolę obywateli.

Motywacja Pana Prezydenta Mościckiego nie odbiega od tego szablonu. Momentem, który jeszcze bardziej wzmacnia motywację, jest waga zadań stawianych przyszłemu Sejmowi. Pan Prezydent życzy sobie bowiem jak widzimy, aby o zmianie ordynacji wyborczej decydował Sejm wierniej oddający wolę narodu niż Sejm obecny.

Możnaby stąd wnioskować, że istnieją nadzieje na wzięcie udziału w wyborach przynajmniej części tej opozycji, która przy poprzednich wyborach wstrzymała się od głosowania. Potwierdzać by mogło to przypuszczenie sformułowanie punktu 3 „motywów“.

Pośpiech w zarządzeniu wyborów logicznie rzecz biorąc jest wskazówką, że Pan Prezydent liczy się z istnieniem w Narodzie siły społecznej dostatecznie zorganizowanej, aby wyłonić większość w przyszłym Sejmie. Ponieważ punkt 2 „motywów“ wspo-

mina o „doniosłych inicjatywach“, a równocześnie w dniu rozpisania wyborów ukazuje się odezwa przedwyborcza Obozu Zjednoczenia Narodowego, zestawiając te fakty, dochodzimy do wniosku, że mówiąc o „inicjatywie“ Pan Prezydent miał na myśli hasło Zjednoczenia Narodowego i że liczy na atrakcyjność tego hasła przy wyborach.

Znamienny jest fakt, że rozwiązanie Izby i rozpisanie wyborów nastąpiło nazajutrz po mowie Hitlera. Z jednej strony dowodzi to, że na wypadek jakichś komplikacji międzynarodowych chcemy się czempredziej wzmocnić wewnętrznie, z drugiej strony bez wątpienia nastrój zbrojnego pogotowia niewątpliwie jest czynnikiem zespalaającym, odsuwającym na dalszy plan wszelkiego rodzaju drobne sprawy, co stwarza dla wyborów sprzyjający nastrój poważny i patriotyczny. Pośpiech w przeprowadzeniu wyborów może się więc łączyć z chęcią wyzyskania w pełni nastrojów, jakie zapanowały po ostatniej mowie Hitlera.

Potwierdza to w pewnym stopniu odezwa O. Z. N.

Jeżeli tak, jak to zapowiada odez-

wa OZN rzeczywiście wszyscy będą mieli możliwość na zasadach zupełnej równości wziąć udział w akcji Zjednoczenia wszystkich twórczych sił społecznych dookoła najwyższych autoritetów w państwie, co ma znaleźć wyraz w sposobie przeprowadzenia zbliżających się wyborów, zmiana Izby Ustawodawczej przyczyni się do wzmocnienia wewnętrznego Polski. Nastąpi bowiem rozładowanie napięcia nastrojów opozycyjnych we wszystkich tych grupach, które w wyborach wezmą udział i zostaną pociągnięte do współpracy pozytywnej dla dobra Państwa.

Na podstawie tempa rozwijających się wydarzeń możnaby sądzić, jak powiedzieliśmy, że akcja jest przygotowana, że już istnieje jakieś porozumienie i horoskopy na danie przyszłym Izbom szerszego oparcia w społeczeństwie, niż to miało miejsce dotychczas.

Wypadki dnia wczorajszego posiadają wszystkie cechy zewnętrzne, zgodne z tradycją wszystkich donioslejszych decyzji, ustanowioną przez Marszałka Piłsudskiego. Całkowite zaskoczenie opinii i data 13-go.

Piotr Lemiesz.

Rozwiązanie Sejmu i Senatu

WARSZAWA. (Pat). W dniu 13 b. m. o godz. 14 dyrektor biura zadań specjalnych w Prezydium Rady Ministrów Mieczysław Lepecki doreczył p. p. marszałkom Senatu i Sejmu zarządzenie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie rozwiązania Izby Ustawodawczej następującej treści:

„Od czasu ostatnich wyborów do Izby Ustawodawczej nastąpiły w życiu wewnętrznym Polski istotne przemiany, miały miejsce nowe a doniosłe inicjatywy w dziedzinie stojących przed społeczeństwem zadań, wzrosło w szerokich masach Narodu zrozumienie potrzeby czynniejszego współudziału w pracy dla Państwa. Uznałem tedy za wskazane odnowienie składu tych Izby, ażeby mogły one w pracy swej dać pełniejszy wyraz nurtującym w społeczeństwie prądom. Od nowych Izby Ustawodawczej oczekiwać będę zajęcia stanowiska w sprawie ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu. W związku z powyższym, na podstawie art. 13 ust. 2 p. h Ustawy konstytucyjnej rozwiązuję Sejm i Senat z dniem dzisiejszym“

Prezydent Rzeczypospolitej
(-) I. Mościcki

Warszawa, 13 września 1938 r.

*Dziś witamy wojsko, powracające z manewrów. Wszyscy wylegnijmy na spotkanie! Nikogo nie powinno zabraknąć w zamianowaniu naszych uczuć względem armii!
(Szczegóły programu powitania na str. 5).*

Marsz. Rydz-Smigły i Premier u P. Prezydenta R. P.

WARSZAWA (Pat). Pan Prezydent R. P. przyjął 13 bm. w obecności Marszałka Smigłego Rydza prezesa rady ministrów gen. Sławoja Składkowskiego, który referował o bieżących pracach rządu.

Rada Gabinetowa

WARSZAWA, (Pat). Dnia 13 bm. o godz. 14 odbyło się posiedzenie Rady Gabinetowej pod przewodnictwem pana premiera gen. Sławoja Składkowskiego.

Ogólnopolski kongres misyjny

POZNAŃ, (Pat). Pod protektorem nuncjusza apostolskiego arcyb. Cortesiego, księży kardynałów prymasa Polski Hłonda i Karkowskiego oraz episkopatu polskiego odbyło się uroczyste otwarcie pierwszego w dziejach Polski Ogólnopolskiego Kongresu Misyjnego, zwołanego do Poznania

Wybory 6 listopada

WARSZAWA, (Pat). Dnia 13 bm. ogłoszone zostały w Dzienniku Ustaw zarządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o wyborach do Sejmu i Senatu. Zarządzenia te mają następujące brzmienie:

Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 września 1938 roku o wyborach do Sejmu.

Na podstawie art. 9-go ust. (1) ordynacji wyborczej do Sejmu (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 47, poz. 319) zarządzam wybory do Sejmu i wyznaczam dzień głosowania na 6 listopada 1938 r.

Czynności wyborcze mają być dokonane w terminach, oznaczonych w kalendarzu wyborczym, załączonym do zarządzenia niniejszego.

Prezes Rady Min. i Min. Spr. Wew.
(-) SŁAWOJ SKŁADKOWSKI

Prezydent Rzeczypospolitej
(-) I. MOŚCICKI Minister Sprawiedliwości
(-) W. GRABOWSKI

Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 września 1938 roku o wyborach do Senatu.

Na podstawie art. 5 ust. (1) ordynacji wyborczej do Senatu (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 47, poz. 320) zarządzam wybory do Senatu.

Czynności wyborcze mają być dokonane w terminach, oznaczonych w kalendarzu wyborczym, załączonym do zarządzenia niniejszego.

Prezes Rady Min. i Min. Spr. Wew.
(-) SŁAWOJ SKŁADKOWSKI

Prezydent Rzeczypospolitej
(-) I. MOŚCICKI Minister Sprawiedliwości
(-) W. GRABOWSKI

(Kalendarzyki wyborcze do Sejmu i Senatu podajemy na str. 2)

W Czechosłowacji leje się krew

W demonstracjach zabito 12 osób, kilkadziesiąt rannych - Stan wyjątkowy w niemieckich okręgach - Dolekło idące żądania Niemców sudeckich - Olbrzymie wrażenie w Paryżu

OD RED. — Na str. 3 ze względów technicznych podaliśmy pierwsze, chronologicznie wcześniejsze informacje o krwawych demonstracjach w Czechosłowacji.

SALWY DO TŁUMÓW.

PRAGA (Pat) Biuro prasowe partii nie miecko-sudeckiej donosi z Tachau (na południe od Cheb).

Po zgromadzeniu, odbytym na rynku, które przeminęło w całkowitym spokoju, oddział żandarmerii bez uprzedniego ostrzeżenia dał salwę do rozchodzących się do domu uczestników zgromadzenia. 3 osoby zostały zabite na miejscu, a kilkanaście odniosło ciężkie rany.

BERLIN (Pat). Niemieckie Biuro Informacyjne donosi z Marienbadu: sudecki Niemiec Józef Bahr został ubiegłej nocy

zastrelony na szosie podmiejskiej przez żandarmów i trzech urzędników celnych.

PRAGA (Pat). Według danych, które nadeszły do Pragi w godzinach wieczornych, liczbę ofiar wczorajszych i dzisiejszych zajął między ludnością niemiecką i czeską obliczając na 12 zabitych i kilkadziesiąt rannych.

STAN OBLĘŻENIA OBJAŁ 8 OKRĘGÓW.

Praga (Pat). Stan oblężenia został rozciągnięty na dalsze 3 okręgi, a mianowicie: Kamlový Vary, Falkenov i Cesky Krumlov. Obecnie przeto stan oblężenia obowiązuje już w 8 okręgach Czech Północnych.

ODEZWA RZĄDU.

PRAGA (Pat). Rząd wydał odezwę, opublikowaną w prasie, wzywającą publi-

czność do utrzymania całkowitego porządku.

ULTIMATUM HENLEINA.

PRAGA (Pat). Polityczny komitet partii sudecko-niemieckiej odbył w Eger (Cheb) wspólną konferencję z delegacją partii do rokowań z rządem.

Po zakończeniu obrad zastępca Konrada Henleina, poseł Karol Herman Frank, wystąpił do premiera Hodzzy z następującym żądaniem Konrada Henleina:

Kierownictwo partii sudecko-niemieckiej stwierdza, że wielu Niemców sudeckich zostało zabitych przez funkcjonariuszy państwowych i czeskich strażników granicznych. W tym stanie rzeczy KIEROWNICTWO PARTII NIE MOŻE ROKO-

(Dokończenie na str. 2)

Kalendarzyki wyborcze do Sejmu i Senatu

DO SEJMU

Do dnia 14 września — Prezydent Rzeczypospolitej powołuje generalnego komisarza wyborczego i jego zastępcę (art. 13 ordynacji wyborczej).

Do dnia 23 września — minister spr. wewnątrznych powołuje okręgowych komisarzy wyborczych (art. 22).

Generalny komisarz wyborczy powołuje je przewodniczących okręgowych komisji wyborczych oraz ich zastępców (art. 14 i 18).

Wydziały wojewódzkie (w Warszawie komisarz rządu i prezydent miasta) powołują członków okręgowych komisji wyborczych oraz ich zastępców (art. 14 i 18).

Do 30 września — przewodniczący okręgowych komisji wyborczych powołują przewodniczących obwodowych komisji wyborczych oraz ich zastępców (art. 15 i 18).

Do 3 października — władza administracji ogólnej i przełożeni gmin, powołują członków obwodowych komisji wyborczych oraz ich zastępców (art. 15 i 18).

Ukończenie sporządzania spisów wyborców do Sejmu przez przełożonych gmin (art. 11).

Ukończenie wyborów do zgromadzeń okręgowych (art. 35).

Zgłaszanie delegatów do zgromadzeń okręgowych przez wyborców (art. 33).

Do 4 października — przełożeni gmin przesyłają spisy wyborców przewodniczącym obwodowych i okręgowych komisji wyborczych (art. 23).

Przewodniczący organów, dokonywujących wyboru delegatów do zgromadzeń okręgowych, przesyłają odpisy protokołów z wyborów delegatów przewodniczącym okręgowych komisji wyborczych i okręgowym komisarzom wyborczym (art. 37).

Władze administracji ogólnej ogłaszają o podziale powiatu na obwoły głosowania (art. 52).

Przewodniczący obwodowych komisji wyborczych podają do wiadomości publicznej godzinę urzędowania obwodowych komisji wyborczych, tudzież termin i miejsce wyłożenia spisu wyborców i wnoszenia reklamacji (art. 52).

6 października — przewodniczący obwodowych komisji wyborczych wykładają do publicznego przeglądu spisy wyborców do Sejmu (art. 24).

Do 8 października — przewodniczący okręgowych komisji wyborczych unieważniają wybór delegata do zgromadzenia okręgowego, jeżeli wybór ten został dokonany niezgodnie z prawem i zarządzają wybory uzupełniające (art. 38).

13 października — ostatni dzień wyłożenia do publicznego przeglądu spisów wyborców (art. 24).

Zgromadzenia okręgowe zbierają się w celu ustalenia listy kandydatów na posłów (art. 39).

18 października — przewodniczący obwodowych komisji wyborczych przesyłają zażalenia i nieuwzględnione sprzeciwu przewodniczącym okręgowych komisji wyborczych (art. 28).

Do 18 października — kandydaci na posłów przesyłają do komisji okręgowych oświadczenie o zgodzie na kandydowanie (art. 49).

19 października — okręgowe komisje wyborcze przystępują do zatwierdzania list kandydatów na posłów (art. 50).

Do 22 października — zastępcy kandydatów, wpisani przez okręgową komisję wyborczą na listę kandydatów na posłów, przesyłają do komisji okręgowych oświadczenie o zgodzie na kandydowanie (art. 51).

Do 23 października — przewodniczący okręgowych komisji wyborczych po rozpoznaniu zażaleń i sprzeciwów nakazują obwodowym komisjom wyborczym wciągnięcie lub skreślenie ze spisu osoby, wnoszącej zażalenie lub sprzeciw (art. 29).

Do 25 października — obwodowe komisje wyborcze wprowadzają do spisu wyborców zmiany, nakazane przez przewodniczących okręgowych komisji wyborczych (art. 30).

Do 28 października — przewodniczący okręgowych komisji wyborczych ogłaszają listę kandydatów na posłów ze wskazaniami dnia i godzin głosowania (art. 53).

5 listopada — przewodniczący obwodowych komisji wyborczych wykładają do publicznego przeglądu ostatecznie ustalony spis wyborców (art. 30).

6 listopada — głosowanie do Sejmu (art. 9 i 54).

9 listopada — okręgowe komisje wyborcze przystępują do ustalenia wyniku głosowania w okręgu i przyznania mandatów kandydatom na posłów (art. 71).

18 listopada — generalny komisarz wyborczy ogłasza w gazecie rządowej wynik wyborów do Sejmu (art. 76).

Do 21 listopada — generalny komisarz wyborczy przesyła każdemu wybranemu posłowi list wierzitelny (art. 77).

Do 25 listopada — wnoszenie do Sądu Najwyższego protestów przeciwko wyborom (art. 78).

DO SENATU

Do 28 września 1938 r. — Generalny komisarz wyborczy powołuje przewodniczących wojewódzkich kolegiów wyborczych oraz ich zastępców (art. 6 ordynacji wyborczej).

Do 1 października — przewodniczący okręgowych komisji wyborczych do Sejmu powołują przewodniczących zebrań obwodowych oraz ich zastępców (art. 6).

Do 4 października — władze administracji ogólnej przesyłają spisy wyborców do Senatu przewodniczącym zebrań obwodowych i przewodniczącemu okręgowej komisji wyborczej do Sejmu (art. 11).

Władze administracji ogólnej ogłaszają o podziale powiatu na obwoły wyborcze (art. 13).

Przewodniczący zebrań obwodowych podają do wiadomości publicznej godzinę swego urzędowania tudzież termin i miejsce wyłożenia spisu wyborców i wnoszenia reklamacji (art. 13).

6 października — przewodniczący zebrań obwodowych wykładają do publicznego przeglądu spisy wyborców do Senatu (art. 12).

13 października — ostatni dzień wyłożenia do publicznego przeglądu spisu wyborców (art. 12).

18 października — przewodniczący zebrań obwodowych przesyłają zażalenia i nieuwzględnione sprzeciwu przewodniczącym okręgowych komisji wyborczych do Sejmu (art. 22).

Do 21 października — przewodniczący

okręgowych komisji wyborczych do Sejmu po rozpoznaniu zażaleń i sprzeciwów nakazują przewodniczącym zebrań obwodowych wciągnięcie lub skreślenie ze spisu osoby wnoszącej zażalenie lub sprzeciw (art. 12).

Do 23 października — przewodniczący zebrań obwodowych wprowadzają do spisu wyborców zmiany nakazane przez przewodniczących okręgowych komisji wyborczych do Sejmu (art. 12).

23 października — zebrań obwodowych wybierają delegata do wojewódzkich kolegiów wyborczych (art. 14).

30 października — zebrań obwodowych wybierają ponownie delegata w przypadku unieważnienia poprzedniego wyboru przez przewodniczącą okręgową komisję wyborczą do Sejmu (art. 22).

13 listopada — wojewódzkie kolegia wyborcze powołują senatorów oraz ich zastępców (art. 5, 23 i 31).

18 listopada — generalny komisarz wyborczy ogłasza w gazecie rządowej wynik wyborów do Senatu (art. 34).

Do 2 listopada — generalny komisarz wyborczy przesyła listy wierzitelne senatorom, powołanym w wojewódzkich kolegiach wyborczych (art. 35).

Do 25 listopada — Prezydent Rzeczypospolitej powołuje senatorów i przesyła akt powołania generalnemu komisarzowi wyborczemu (art. 5 i 40).

Wnoszenie do Sądu Najwyższego protestu przeciwko wyborom w wojewódzkich kolegiach wyborczych (art. 36).

Do 28 listopada — generalny komisarz wyborczy wydaje listy wierzitelne senatorom powołanym przez Pana Prezydenta (art. 40).

Przewodniczący kolegiów przesyłają Sądowi Najwyższemu protesty wraz z aktami zaskarżonych czynności biura zaś Senatu — odpisy protestów (art. 37).

Przedłużenie stanu wyjątkowego w Estonii

TALLIN, (Pat). Decyzją rządu stan wyjątkowy w Estonii został przedłużony do 12 września 1939 r. Udzielając wywiadu dziennikarzom, premier Estonii oświadczył, iż utrzymanie stanu wyjątkowego poddyktowane jest sytuacją międzynarodową i podkreślił, że dla obrony swej nienaruszalności Estonia musi być przewidująca w swych zarządzeniach. Przy tej okazji premier zaznaczył, że zarządzenia te nie mają nic wspólnego z sytuacją wewnętrzną polityczną, gdyż w Estonii w obecnej chwili nie ma ani jednego więźnia, który był oskarżony o przestępstwa natury politycznej.

Wanda—Batora

GDYNIA, (Pat). Wczoraj rano przyszedł z Nowego Jorku do Gdyni motorowiec transatlantyczny „Batory”, przywożąc około 100 pasażerów oraz ładunek 1662 ton drobnicy i 135 worków poczty.

W czasie ostatniego rejsu M/S „Batory”, gdy znajdował się w dn. 7 bm. w okolicy Nowej Funlandii, spotkał tam górę lodową, zjawisko niezwykle w tej porze roku, gdyż góry lodowe w tej okolicy utrzymują się najdalej do lipca. Kpt. Borkowski natychmiast ostrzegł drogą radiową sześć innych statków, znajdujących się w pobliżu. Ostrzeżenie to było bardzo ważne, gdyż w tej porze roku normalna służba patrolowa, ostrzegająca statki przed górami lodowymi nie jest utrzymana.

Również w ostatnim rejsie, gdy statek znajdował się w połowie Atlantyku, w kaplicy okrętowej odbył się po raz pierwszy chrzest. Ochrzczona została 2-letnia córeczka p. Wejrocha, Polaka z Detroit, otrzymując na pierwsze imię Wanda, na drugie zaś — na cześć statku — Batora.

W Czechosłowacji leje się krew

(Dokończenie ze str. 1)

WAC Z RZĄDEM O PRAWA NIEMCÓW SUDECKICH, JEŚLI RZĄD NIE PRZEDSIĘWZĘMIE NASTĘPUJĄCYCH KROKÓW:

1) zarządzenie o stanie wyjątkowym w całym państwie;

2) w wszystkich okręgach, w których przeważa ludność niemiecka, policja państwa zostanie wycofana. Policyjna władza wykonawcza zostanie przekazana burmistrzom i przełożonym gmin, których za danie będzie zorganizowane służby zastępczej i czuwanie nad utrzymaniem porządku;

3) działalność żandarmerii i innych organów bezpieczeństwa ma być ograniczona do ich normalnych funkcji, a ich stan liczebny sprowadzony do normalnego. Równocześnie z wycofaniem policji państwowej mają organy te wejść w porozumienie z burmistrzami i przełożonymi gmin celem zapobieżenia dalszemu rozlewowi krwi;

4) wszelkie formacje wojskowe mają być skoszarowane w obiektach wyłącznie wojskowych. Mają się one trzymać z dala od ludności cywilnej.

Przygnębienie w Paryżu

PARYŻ, (Pat). Wiadomości, nadchodzące z Pragi o krwawych zajściach w okręgu sudeckim, wywołały w opinii paryskiej i w kołach politycznych przygnębienie. Ogólne wywołano opinię, iż dalszy rozwój sytuacji międzynarodowej coraz bardziej uzależnia się od wydarzeń na terenie Czechosłowacji.

Nieudana prowokacja w Marokko

BURGOS, (Pat). Radio National ogłosiło wczoraj komunikat Wysokiego Komisarza hiszpańskiego w Tangerze, z którego wynika, że elementy komunistyczne zamierzają wywołać zajścia w Marokku hiszpańskim. Radio National donosi, że wczoraj wieczorem władze w Tangerze ujęły kilkanaście samochodów, naladowanych amunicją. Samochody te zostały zatrzymane w momencie, gdy chciały przekroczyć granicę strefy hiszpańskiej. W śledztwie okazało się, że aresztowani członkowie organizacji zamierzali wywołać insydeny na ferrytorium Marokka hiszpańskiego bezpośrednio po radiowej transmisji mowy Hitlera w Norymberdze. Dalsze śledztwo w toku.

Powitanie wojska w Warszawie

WARSZAWA (Pat). Warszawa powitała uroczysto powracające z letnich ćwiczeń oddziały wojskowe garnizonu warszawskiego.

W godzinach rannych, mimo niepewnej pogody, tłumy mieszkańców Warszawy wyległy na ulice miasta. Pośpieszyła licznie młodzież szkolna, niosąc na rękach narezcza kwiatów.

Wzdłuż ulic, którymi maszerowały powracające oddziały utworzyły się szpale ry, złożone z harcerzy, harcerek, przysposobienia wojskowego i młodzieży szkolnej. Chodniki zaległa tłumnie publiczność. Na wszystkich domach powiewają flagi państwowe.

W trzech punktach miasta ustawiono mramry triumfalne, przy których zgromadziła się ludność przedmieść.

Nadchodzące oddziały powitali delegaci prezydenta miasta, po czym orkiestra odegrała „Warszawiankę”. Wśród serdecznych owacyj tłumów delegaci przebiegli symbolicznie wstęgi, zawieszona w przejściach, prosząc dowódców oddziałów o wprowadzenie wojsk w granice Warszawy.

Wśród deszczu kwiatów przechodzą wszystkie rodzaje broni ulicami Warszawy, kierując się w stronę pl. Józefa Piłsudskiego.

O godz. 12 przybyli na plac weteranki i weterani powstania styczniowego 1863 roku, którzy zajęli honorowe miejsca w pobliżu trybuny. Obok niej ustawiły się liczne poczty sztandarowe organizacji b. wojskowych i stowarzyszeń społecznych. Przy dźwiękach marsza generalnego przybył na plac gen. Bołcza-Uzdowski, który po przyjęciu raportu od dowódcy całości przeszedł przed frontem ustawionych oddziałów.

W uroczystości powitania wzięli udział — wojewoda Jaroszewicz, prezydent m. st. Warszawy Stefan Starzyński, kom. miasta płk. Machowicz.

W imieniu miasta powitał żołnierzy prezydent Starzyński, kończąc swe przemówienie słowami:

„Wnieście wraz ze mną trzykrotny okrzyk — Najjaśniejsza Rzeczypospolita, Pan Prezydent Rzeczypospolitej, prof. lg

nacy Mościcki i Wódz Naczelny Marszałek Edward Śmigły-Rydz, niech żyją”.

Okrzyk ten podchwyciły tysięczne tłumy publiczności, orkiestra odegrała hymn narodowy, oddziały wojskowe sprezentowały broń, a obecni obnażyli głowy.

Po przemówieniu wojsko złożyło broń w kozy, żołnierze udali się następnie do punktów rozdzielczych, gdzie otrzymali paczki z żywnością oraz podobizny obrazu „Bitwa pod Kostłuchówką”.

Bezpośrednio po tym odbyły się produkcje taneczne na specjalnie ustawionej estradzie na placu.

Produkcje, organizowane przez wydział oświaty i kultury zarządu miejskiego oraz Polski Biały Krzyż przyjmowane były przez żołnierzy burliwymi oklaskami.

Przy dźwiękach marszów udali się po skończonych produkcjach poszczególne pułki do swych koszar.

Giełda warszawska

z dnia 13 września 1938 r.

Belgi belgijskie	89,92
Dolary amerykańskie	531,00
Dolary kanadyjskie	529,50
Floreny holenderskie	287,44
Franki francuskie	14,41
Franki szwajcarskie	120,50
Funtki angielskie	25,66
Guldeny gdańskie	100,25
Korony czeskie	14,30
Korony duńskie	114,45
Korony norweskie	128,83
Korony szwedzkie	132,24
Liry włoskie	20,10
Marki fińskie	11,33
Marki niemieckie	—
Marki niemieckie srebrne	87,00
Tel Aviv	25,30
Bank Polski	124,75
Akcje:	
Papiery procentowe:	
Pożyczka wewnętrzna	66,00
Pożyczka inwestycyjna pierwsza	84,00
Pożyczka inwestycyjna druga	84,50
Pożyczka konwersyjna	—
5% kolejowa	—
Pożyczka konsolidacyjna	66,50
8% ziemską dol. kupon	53,85

ODEZWA O. Z. N.

z powodu rozwiązania ciał ustawodawczych

WARSZAWA, (PAT). Obóz Zjednoczenia Narodowego wydał następującą odezwę:

OBYWATELE!

Pan Prezydent Rzeczypospolitej rozwiązał Sejm i Senat. W najbliższym czasie zarządzane zostaną nowe wybory.

Od roku 1935 zmieniło się wiele na świecie i w Polsce.

Dalekie echa ciężkich konfliktów i starć międzynarodowych zbliżyły się od tego czasu i dziś już w pobliżu Polski rozgrywa się groźne sprzeciwienie interesów państw i narodów.

W Polsce rok 1935 był rokiem najgłębszej żałoby po stracie Wielkiego Wodza, którego genialny umysł i potężna dłoń skupiały w sobie uność narodu, budujące siłę wewnętrzną i zapewniające szacunek światła zewnętrznego. Naród Polski zarówno trafny instynkt, jak i świadomością polityczną wiedziona, skupił się przy swej armii z zaufaniem i serdeczną troską. Wódz zaś Naczelny tej armii, dziedziczący po Józefie Piłsudskim odpowiedzialność za obronę Rzeczypospolitej, zażądał od narodu zjednoczenia, zażądał głębokiego, konsekwentnego, rzetelnego połączenia wszystkich sił pod szerokim pojętym hasłem: — obrony państwa. Apel do społeczeństwa, skierowany przez Marszałka Śmigłego Rydza dnia 24 maja 1936 roku, był momentem zwrotnym, przyniósł zasadnicze, niezbitą słuszność wytyczne dla pokierowania życia wewnętrznego Polski dla szerszej. Odpowiedzią na wezwanie Naczelnego Wodza było powołanie do życia Obozu Zjednoczenia Narodowego i jego deklaracja ideowo-polityczna z dn. 21 lutego 1937 roku.

Spokojnie i rozważnie patrzymy na rozwój wypadków światowych. Mamy potężną armię, dumę naszego narodu, gwarancję naszej całości i niepodległości. Armia, oparta o zwarty, zjednoczony, świadomy swego położenia i swej siły naród — podwaja swą potęgę. Musimy mieć ład i porządek w Polsce. Jest nam potrzebna zgoda i zjednoczenie naszych sił. Tego domaga się od nas chwila historyczna. Tego domaga się nasza odpowiedzialność wobec pamięci Józefa Piłsudskiego. Tego domaga się od nas — w imię swej wielkiej dziejowej odpowiedzialności — Wódz Naczelny Marszałek Śmigły Rydz.

Posłuszny tym wezwaniom, płynącym z poczucia odpowiedzialności i sumienia obywatelskiego, wyciągamy dłoń do zgody i rzetelnego pojedynania ku wszystkim tym, którzy chcą swe siły oddać w służbę Rzeczypospolitej, wyciągamy bratnią dłoń do wszystkich, którzy wspólnie z nami, jak równi z równymi, chcą przeciwstawić się złowrogim działaniom komuny, wszelkiej anarchii i destrukcji wszelkim agentom obcym, niezależnie od tego, pod jaką maską się ukrywają.

Szczerze pragniemy, w myśl intencji Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, wyrażonych w jego zarządzeniu o rozwiązaniu i zbiorze ustawodawczych, aby jak najgłębsze szeregi społeczeństwa stanęły w gotowości do pracy państwowej, do wspólnego poszukiwania najlepszych dróg ku celowi, który wszystkim nam jest wspólny — pomnożenia potęgi i pożytków dla narodu.

Wszystkich Polaków, którzy nie zajęli dotychczas czynnej postawy wobec zadań i celów narodu i państwa, wzywamy do braterskiej współpracy. Niech się każdy zastanowi w sumieniu swoim nad tym, jakie jest polskie dziś i nad tym, że droga ku lepszemu jutru prowadzi tylko przez zjednoczenie.

Niech żyje Polska!

Niech żyje Prezydent Rzeczypospolitej Ignacy Mościcki!

Niech żyje Wódz Naczelny Marszałek Śmigły Rydz.

(—) Stanisław Skwarczyński
Szef Obozu Zjedn. Narod.

Warszawa, dnia 13 września 1938 r.

Wszystkich Polaków, którzy nie zajęli dotychczas czynnej postawy wobec zadań i celów narodu i państwa, wzywamy do braterskiej współpracy. Niech się każdy zastanowi w sumieniu swoim nad tym, jakie jest polskie dziś i nad tym, że droga ku lepszemu jutru prowadzi tylko przez zjednoczenie.

Niech żyje Polska!

Niech żyje Prezydent Rzeczypospolitej Ignacy Mościcki!

Niech żyje Wódz Naczelny Marszałek Śmigły Rydz.

(—) Stanisław Skwarczyński
Szef Obozu Zjedn. Narod.

Warszawa, dnia 13 września 1938 r.

Po mowie kanclerza Hitlera

Jak prasa ocenia sytuację

W Berlinie

BERLIN (Pat). Mowa kanclerza Hitlera całkowicie absorbuje dziś prasę niemiecką. Wszystkie dzienniki podkreślają w komentarzach znamienne wywody kanclerza. „Berliner Boersen Ztg.” pisze m. in.: po tej mowie wszystkie zastany zostały zerwane i stan rzeczy jest jasny. Wszystkie knowania sił międzynarodowych i oficjalne naciski, które zmierzają do wyłączenia inicjatywy z rąk kanclerza, nie udały się. Ten szczęśliwy wynik jest naturalnym następstwem tego stanu rzeczy, że polityka Adolfa Hitlera i potęga zamieniają się w czyn i że zakorzenione są poglądy, iż prawo narodu stoi wyżej ponad wszystkim. Najwyższe ideały moralne są nadal niezwykłe, a świat musi teraz zająć stanowisko. Bramy porozumienia z nami są szeroko otwarte dla każdego, kto nie chce w Niemczech sudeckich widzieć tę pionier zwierzyń, lecz równoprawnych ludzi, — są otwarte dla ludzi nie zaprzeczających nam prawa udziału w losie naszych sudeckich braci, udziału, który nam nakazuje nasza moralność narodowa i którego wymagają okoliczności.

„Volksischer Beobachter” pisze: krótko i dosadnie brzmiało żądanie Hitlera, by natychmiast ustał ucisk Niemców sudeckich i by otrzymali oni swobodne prawo stanowienia o swym losie. Panu Benesowi i jego rządowi nie pozostaje nic innego, jak zadość uczynić tym prostym i jasnym żądaniom Adolfa Hitlera przez porozumienie z Niemcami sudeckimi. Po tej mowie, kończy „Volksischer Beobachter”, nie tylko w Pradze, ale w całym świecie nie powinno być wątpliwości, że słowa kanclerza poważnie muszą być rozważone i że Adolf Hitler zdecydowany jest, gdy zajdzie potrzeba, wyciągnąć konsekwencje.

W Londynie

LONDYN (Pat). Reakcja prasy angielskiej nie jest jednolita co do miary sceptycyzmu, jaki na ogół mowa Hitlera wywołała w Londynie.

„Daily Express” podkreśla, że naród brytyjski obecnie i stale pragnie żyć z narodem niemieckim na stopie pokojowej. Hitler po dejmując co prawda atak na Czechosłowację, a Niemców sudeckich zachęca do nalegania na swe prawa, ale — zdaniem „Daily Expressu” — nie zamierza on przez szkadzając pokojowemu rozwiązaniu. Przemówienie Hitlera — pisze dziennik — oznacza dalszy okres niepewności.

Specjalny sprawozdawca „Daily Mail” w Norymberdze, znany ze swych bliskich kontaktów z otoczeniem Hitlera, Ward Price, oświadcza, że ceną uspokojenia w Europie jest nieskrepowany plebiscyt na ziemi sudeckiej. Zdaniem Ward Price’a, Hitler uważa, że zasadniczym warunkiem jest, aby plebiscyt został zarządzony w jak najkrótszym czasie. Jeżeli ta sugestia zostanie uczyniona — zauważa „Daily Mail” w komentarzu redakcyjnym — zainteresowane mocarstwa winny się do niej odnieść z obiektywnością i rozważać jak najdokładniej.

Liberalny „News Chronicle” oświadcza, że mowa Hitlera kryzysu nie rozwiązała. „Daily Herald” stwierdza, że rokowania sudeckie będą nadal trwały i to — zdaniem dziennika — jest najważniejszym skutkiem mowy Hitlera.

„Daily Telegraph” oświadcza, że z mowy Hitlera wynika, iż stan niepokoju trwać będzie jeszcze przez czas dłuższy.

„Times” stwierdza, że wprawdzie Hitler wysunął żądanie samostanowienia dla Niemców sudeckich, mowa jego jednak nie przy-

czyniła się do rozpoczęcia natychmiastowego kryzysu. Mowa jeśli nawet nie jest bardzo uspokajająca, nie zaostrza jednak gwałtownie sytuacji. Hitler w mowie swej — pisze „Times” — podkreślił odpowiedzialność Czechosłowacji za rozwój wypadków politycznych. Dalej „Times” oburza się na porównanie, jakiego dokonał Hitler pomiędzy Sudekami i sprawą arabską. Domaganie się dla Niemców sudeckich prawa samostanowienia zasługuje — zdaniem „Timesa” — na rozważenie, choć nie wynika jasno z mowy Hitlera, czy miał on na myśli samostanowienie, prowadzące do odseparowania się Niemców sudeckich od republiki czechosłowackiej, czy też miał na myśli samostanowienie Niemców sudeckich w ramach republiki. „Times” podkreśla z uznaniem tę część przemówienia Hitlera, w której mówił on o posunięciach na rzecz pokoju. Przy tej okazji „Times” z uznaniem podkreśla słowa Hitlera na ten temat skierowane pod adresem Polaków.

W Paryżu

PARYŻ (Pat). Komentarze prasy francuskiej do przemówienia Hitlera, które stanowi naczelną punkt zainteresowania, utrzymywane są w tonie rezerwy. Dzienniki stwierdzają przede wszystkim poważną ulgę wynikającą z tego, że wystąpienie to nie zawiera rażących żądań ultimatywnych.

B. premier Blum na łamach „Populaire” oświadcza, że Europa uniknęła natychmiastowego kryzysu.

Wszystkie dzienniki są zgodne w ocenie, że wystąpienie kanclerza pozostawiają otwarte drzwi do pokojowego załatwienia problemu sudeckiego, choć ostry ton wobec Czechów może grozić wewnętrznymi komplikacjami na terenie Czechosłowacji.

Hitler — oświadcza naczelną publicysta „Petit Parisien” — Bougues, nie zerwał mo liwości dalszych pertraktacji, tylko nie wiadomo, czy będą mogły się one rozwijać normalnie wobec zaostrzającej się sytuacji wewnętrznej w Czechosłowacji.

„Oeuvre” oświadcza, że w gruncie rzeczy mowa Hitlera, pozostawiając otwarte drzwi do dalszych rozmów, nie wniosła żadnych nowych elementów do problemu sudeckiego.

Organ prawicowego odłamu radykałów „La Republique”, prowadząca od dłuższego czasu kampanię na rzecz skłonienia Czechów do jak najdalszych ustępstw, nawet drogą odłączenia kraju sudeckiego, uważa, że mowa kanclerza umożliwia ocalenie pokoju europejskiego.

Od spokojnego tonu większości komentarzy prasowych odbijają swymi komentarzami komunistyczna „Humanite”, jak również z sowietofilijskich dzienników „Ordre”. Dzienniki te, wyraźnie zawiedzione odprężeniem sytuacji międzynarodowej, zapowiadają na marginesie wystąpienia kanclerza nowe powikłania międzynarodowe.

W kołach dyplomatycznych Paryża mowa kanclerza Hitlera została przyjęta z pewnym uczuciem ulgi. Koła polityczne Parliżu, komentując ostry ton kanclerza Hitlera, szczególnie pod adresem Czechosłowacji, stwierdzają jednocześnie, że mowa nie wprowadza żadnego nowego elementu do sytuacji dyplomatycznej. Kanclerz Hitler nie sprycyzował ostatecznie żądania plebiscytu, ani też nie wystąpił z kategorycznym żądaniem anshlusu Sudeków. Mowa zdaniem kół paryskich — nie kładzie zatem kresu obecnemu napięciu politycznemu w Europie, ale nie zatrząskuje również drzwi do dalszych negocjacji i nie umożliwia dalszego toku rokowań między partią Niemców sudeckich

i rządem praskim, ani też pracy misji lorda Runcimana.

W Rzymie

RZYM (Pat). Przemówienie kanclerza Hitlera podaje prasa włoska na czołowych miejscach w całości, podkreślając w tytułach wytyczne przemówienia, a w szczególności pragnienie pokoju ze strony Niemiec, rozwiązanie problemu czechosłowackiego przez samostanowienie Sudeków, czyli inaczej mówiąc, przez plebiscyt, zobowiązanie uroczyście Niemiec do pomocy Niemcom sudeckim i wreszcie wielkie prace obronne na granicy francuskiej.

„Popolo di Roma” w komentarzu do mowy kanclerza Hitlera podkreśla, iż mowa ta była jasna, a jednocześnie spokojna. Mowa kanclerza Hitlera była lekko uciążliwą polityki międzynarodowej. Kanclerz podkreślał historyczną konieczność uwolnienia 3 i pół miliona Niemców z pod ucisku czeskiej okolicy, oddaje wielką usługę sprawie pokojowej światowej i wskazuje środki, jakimi pokój ten da się utrzymać „Popolo di Roma” do daje, iż po mowie Hitlera, inni powinni zrozumieć ich doniosłość. Jeśli chodzi o Włochy, to zbyt dużym jest nadmienianie jeszcze raz, że popierają one całkowicie żądania Niemców. 44 miliony Włochów solidarnie stoją przy Rzeszy i oczekują tryumfu prawa i sprawiedliwości.

W Czechosłowacji krwawe demonstracje

8 zabitych — Zakaz zebrań w całym kraju

W 5 okręgach wprowadzono stan wyjątkowy

BERLIN (Pat). Z Eger donoszą, iż od rana miasto ozdobione jest flagami ze swastyką. W godzinach rannych policja czeska od dała kilka strzałów do tłumu. 47-letni Miklas Gibner został trafiony kulą w czoło i poniósł śmierć na miejscu. 7 osób odniosło rany. Sklepy zamknięto. Dzieci powróciły ze szkół do domów. W mieście pojawiły się samochody pancerne. Ulice opustoszały. Kierownictwo partii niemiecko-sudeckiej wysłało do prezydenta Benesa i rządu depesze protestacyjne.

Członek misji lorda Runcimana Sutton Pratt, przebywający w Eger, udał się na miejsce zająć i obejrzał zwłoki zabitego Miklasa Gibnera.

BERLIN (Pat). Z Krumłowa (Krumau) donoszą, iż doszło tam wieczorem do starcia ludności czeskiej z Niemcami.

BERLIN (Pat). Niemieckie biuro Informacyjne donosi z Pragi:

W Aussig (Usti nad Labem) doszło do poważniejszych zajść. Ludność miasta i przybyła ludność z miejscowości okolicznych zgromadziła się na rynku dla wysłuchania przy głosnikach przebiegu uroczystości norymberskich. Manifestacja miała przebieg zupełnie spokojny. Dopiero gdy wkrótce po zakończeniu przemówienia kanclerza tłum zaczął się rozchodzić, padły strzały. Śmierć poniesł trafiony został członek ochotniczej służby ochronnej partii Niemców sudeckich (F. S.) Hellmut Lang. Trafiony został również przyglądający się wypadkom z okna okolicznego domu Rudolf Vacha. Liczne świadkowie zeznali, że strzały padły spośród grupy Czechów. Sprawy nie zostały ujęte.

W Teplicach wieczoraj pomiędzy godz. 9 a 10 wieczór odbywały się demonstracje, zorganizowane przez Czechów i komunistów. Jednocześnie odbywał się pochód Niemców sudeckich. W pewnym momencie doszło do

starcia pomiędzy policją a pochodem niemieckim. Policja zrobiła użytek z pałek gumowych. Gdy poseł partii Niemców sudeckich Zippelns chciał interweniować, policjanci pobili go, raniąc w głowę i plecy. Zajścia uliczne trwały do późnej nocy. Zraniono kilka kobiet i kilku mężczyzn.

PRAGA (Pat). Wczoraj w nocy doszło do szeregu incydentów w związku z demonstracjami, organizowanymi przez SDP. Demonstranci urządzili pochody, na których czelnie niesiono chorągwie ze swastyką, śpiewano pieśni niemieckie i wznoszono okrzyki. Największa manifestacja miała miejsce w Jabloncu nad Nisą, gdzie po mowie Hitlera zebrała się ludność około 10 tys. osób. Na czele pochodu niesiono sztandar ze swastyką i wznoszono okrzyki „Heil Adolf Hitler”. W czasie pochodu we wszystkich kościołach były dzwony. Policja, widząc, że nie może utrzymać porządku, wezwała wojsko, które obsadziło miasto.

PRAGA (Pat). Koła rządowe powstrzymują się od ogłoszenia dokładnej liczby zabitych i rannych podczas zajść między ludnością czeską i niemiecką. Według obliczeń korespondenta PAT liczba zabitych wynosi 8 osób, rannych zaś kilkadziesiąt. Zajścia wydarzyły się wieczoraj wczoraj i dzisiaj w 19-tu miejscowościach.

PRAGA (Pat). Rząd wydał dekret, na mocy którego organizowanie wszelkiego rodzaju wieców i zebrań zostało zakazane na całym terytorium Czechosłowacji.

PRAGA (Pat). Rząd czeski ogłosił stan wyjątkowy w pięciu okręgach: Eger (Cheb), Neudeck, Proznece, Elbogen i Kagen.

Prasa czeska

PRAGA, (PAT). — Przemówienie kanclerza Hitlera ogłoszone zostało przez prasę czeską jeszcze przedwczoraj w wydaniach nadzwyczajnych dzienników. — Wczorajsza prasa w artykułach wstępnych komentuje przemówienie Hitlera jako stwierdzenie, iż kanclerz Rzeszy po zostawia nadal otwartym zagadnienie Niemców sudeckich. W przemówieniu kanclerza — zdaniem dzienników czeskich — jest wiele niedomówień, które później mogą być wykorzystywane, ale które aktualnie nie zmieniają jeszcze sytuacji. Hitler uważa, że rząd czeski powinien rozwiązać zagadnienie mniejszości w rozmowach z partią niemiecko-sudecką. Ustępny przemówienia, dotyczące stanowiska prezydenta Benesa przyjęte zostały przez prasę czeską z wyraźnym niezadowolaniem.

„Lidove Noviny” stwierdzają, że kanclerz Hitler nie zapowiedział żadnych nowych wydarzeń, a przemówienie jego było ostre raczej pod względem formy niż pod względem treści. Kanclerz domagał się prawa samostanowienia dla Niemców sudeckich. Można się domyślać, że ten ustęp mowy kanclerza może być za powzięcia plebiscytu, jednakże w tej sprawie Hitler wyraźnie nic nie powiedział.

Na progu nowego roku szkolnego

(Artykuł dyskusyjny)

Zaraz na początku roku szkolnego możeby dobrze było zaznaczyć pewne bolączki szkolne i bolączki rodzinne, tak ściśle ze szkołą związane. A więc już się wyjaśniło, że bardzo trudny jest wybór w młodocianym wieku typu liceum, tym bardziej, że ze względów ekonomicznych młodzież musi się trzymać miasta swych rodziców, względy natury moralnej i wychowawczej też do tego skłaniają. Puszczanie dzieci w świat między obcych ludzi w wieku przełomowym każdy rozsądny człowiek unika.

I dalej: w wstępie zaraz po maturze przy egzaminach na uniwersytet lub do innego wyższego zakładu wykazują się w rozwoju młodzieży takie braki i takie białe karty w kulturze ogólnej, że uniwersytety same zaczęły zakładać licea. Powiało od Wschodu — programy nasze z historii naprzykład, w „szkole jednolitej”, to znaczy w szkole powszechnej, gimnazjum i liceum humanistycznym

są nie do przyjęcia, tak samo podręczniki, których w wyższym gimnazjum i liceum nie zmieniono: Nanke, Zakrzewski (trudny, ale ciekawy przynajmniej) i Lewicki — niezmiernie suchy i przez młodzież nie lubiany. Podręczniki dla niższych klas gimnazjum, szkoły powszechnej, pogadanki w przedszkole są wprost nie na poziomie — woda bez treści, nauczyciel musi tę treść narzucać. Drugą bolączką, która rzuca się w oczy przy egzaminach wstępnych do wyższych zakładów jest analfabetyzm, co do języków obcych, jedynie gimnazja stanowią wyjątek. Szczególnie dobrze stoją języki w gimnazjach żeńskich.

Dużo do obecnego stanu rzeczy przyczyniła się t. zw., szkoła jednolita.

Jak mówiłam, często popełnia młodzież błąd przy wyborze liceum, potem chce naprawić ten błąd i w kilka miesięcy po maturze kuje przedmio-

ty, potrzebne do tych egzaminów, a czas jest krótki, młodzież nie wyczerpa jeszcze po maturze, gorączkowo przerabia materiał do następnych egzaminów ze skutkiem często ujemnym. Najgorszy zarzut, który stawiają młodzieży przy tych egzaminach profesorowie Uniwersytetu — to niski poziom kultury ogólnej i słaby rozwój inteligencji. Strasznie bolesne jest to dla nauczycieli szkół średnich i niższych.

Co do języków sprawa przedstawia się tak: obecnie wrócono do dawnej zasady, że po opanowaniu rodzinnego języka należy dążyć do opanowania jednego języka obcego. Pamięć dziecka jest jak klisza fotograficzna łatwo przyjmuje, gdy pamięć starszej młodzieży, już zmęczona nauką i małą wrażliwością światła wewnętrznego i zewnętrznego, tępieje. Należałoby uczęcić dzieci tak, jak dawniej konwersacji już w przedszkole, łatwie opowiadania w obcym języku czytać. Pokolenie, które dorosło w XIX wieku, z musu uczyło się odrazu dwóch, trzech języków u nas iluż wybitnych ludzi wydało i jak wiało ojezycznym językiem! Dziś boimy się przemęczyć dziecko i młodzież, a przemęczamy ciągłymi zmianami programów i nu-

da, bo nudzimy — trzeba to przyznać i uderzyć się w piersi. Wróć do historii: młodzież nie przechodzi całokształtu historii na żadnym szczeblu szkół niższych i średnich. Jest tylko kilkanaście kwestyj w gimnazjum, które się walczy, i kilkanaście, no powiedzmy nawet 20-cia, w liceum humanistycznym. Czuję, że ta liczba — 20 jest fikcyjna, ale niech pozostanie. Zależy od bystrości nauczyciela co w tych ramach zamknie, ale wiem od młodzieży, od profesorów różnych uniwersytetów, od twórców programów radiowych, że dziś tak mało ludzie u niej historii, iż zapotrzebowanie na ten przedmiot rośnie.

Jak są czytane np. monografie historyczne — przecięt niedługo, monografia historyczna wycisnie z rynku księgarskiego powieść nawet arty styczną.

Mam inny drastyczny fakt do cytowania, gdy prefekci chcą nawiązać do historii chociażby z czasów Napoleona, ze zdziwieniem konstatują białą kartę w wiadomościach młodzieży. Lepiej zrozumieć tę kwestię, gdy sobie uświadomimy, że każdy nauczyciel - historyk przechodzi dowolnie różne kwestie w swym liceum humanistycznym. A co będzie

z tematami naturalnymi i ogólnym poziomem? Są kwestie łatwiejsze i trudniejsze, więc chyba wypadnie dla każdego liceum dawać specjalne tematy — ile liceów, tyle tematów. Na rękamy na mały rozwój dzieci i młodzieży. Mnie się zdaje, że dzieci są dziś za mądre, przynajmniej życiowo. Dawniej zawsze szukało się werbalizmu, dziś gdy dziecko zada pytanie czy to w domu, czy to w szkole, to odczuwa się głęboki ból w duszy. Młodzież istotnie nie umie się wyśłowić i wypisać. To wina różnych eksperymentów, którym poddawaliśmy młodzież przez ostatnie dziesięć lat. Naogół młodzież w dwóch ostatnich latach średniego zakładu, czyli w liceum pragnie ogólnego wykształcenia, a musi kroczyć drogą specjalizacji.

Nad tym się trzeba dobrze zastanowić, bo nie są to sporadyczne wypadki, że 16-letnia dziewczynka o wybitnie społecznych instynktach, pragnąca iść na lekarza, by pracować w ciemnej prowincji, świadomie idzie do liceum humanistycznego, aby mieć „kulturę ogólną”, jak się wyraża — „potem łatwiej mi będzie dopełnić inne braki, gdy już nie pozafachem swoim nie będę miała czasu robić!” Czy jednak to mądre dziecko

Jak gospodarzą na Żmudzi

Wrażenia z Regionalnej Wystawy w Telszach

Upřednio wypowiedziane spostrzeżenie, że o Litwinach nie można sądzić powierzchownie, znalazło w tym rozumieniu swe potwierdzenie w zwie dzeniu Regionalnej Wystawy Żmudzkiej w Telszach, jaka tam odbyła się w ubiegłym tygodniu. Wystawa udowodniła przede wszystkim, że w Litwie ogromnie dużo robi się dla rolnictwa, oraz że rolnictwo tej części Litwy (jak zresztą i całego kraju) po czyniło b. duże postępy w ciągu 20-letnia niepodległości tego państwa.

Wystawa właśnie była organizowana na tle 20-lecia niepodległości, a skupiała ekspozycje z 4-ech żmudzkich powiatów: telszewskiego, rosieńskiego, tauroskiego i kretynowskiego.

Co przede wszystkim rzuciło mi się w oczy, to to szafowanie pieniędzy, gdy chodzi o popieranie wytwórczości rolniczej i wszelkich imprez z tym związanych. Wystawca powiedział, że na tej skromnej, właściwie mówiąc, wystawie (skupiającej rolników — całej parady — z 4-ech powiatów) rozdzielono aż 12.500 litów nagród. Są to ściśle dane uzyskane w Komitecie Wystawowym, gdzie n. b. byłam dość życzliwie przyjęta, sprawiając zresztą swoją osobą trochę sensacji. Coprawda było i więcej gości zagranicznych, głównie z Łotwy i Prus Wschodnich, w sumie około 100 osób, korespondentka jednak z Wilna była zapewne spodziewana najmniej.

Jak z wystawy można było sądzić postęp głównie dotyczy hodowli i związanego z nim przetwórstwa, przy sposobieniu rolniczym, przemysłu lnianego, lnianstwa, budownictwa itp.

Żmudź, jak wiadomo, to doniedawna kraj chat kurnych, które i te raz (zwłaszcza w okolicach historycznych Worn) widzieć można, dlatego też nie dziwi, że jednym z najbardziej atrakcyjnych miejsc na wystawie, nie tylko dla chodzącego w kurpiach Żmudzina, ale także i gości przyjezdnych — stanowiła wzorowa zagroda wiejska dla rolnika na 15 ha. Nadzwyczaj pomysłowo i racjonalnie rozplanowana, z umeblowaniem w stylu staro - litewskim, z nieodłącznym „krzyżem - kapliczką” żmudzką i ogórkiem kwiatowym budzi powszechny zachwyt, zwłaszcza wśród bab wiejskich. Propaganda pierwszorzędna. Przypuszczam, że koncepcja tego rodzaju „ekspozycji”, jak też i w ogóle duży postęp w budownictwie wiejskim w Litwie, jaki podczas przejazdu obserwowałam, jest wynikiem istnienia przy Kowieńskiej Izbie Rolniczej całego Wydziału Budownictwa Wiejskiego, który podobno jest zawałony robotą. Jeden powiat telszewski już posiada obecnie 48 wzorowych obór, pobudowanych podług planów Wydziału Budownictwa Izby, 14 nowoczesnych kurników, 27 suszarni lnu nowego typu 85 wież silosowych do zakiszania zielonej paszy dla inwentarza itp. Zwłaszcza te ostatnie zwracają uwagę wśród doniedawna zacofanego i niezwykle konserwatywnie usposobionego Żmudzina; ale tajemnica tego postępu leży w tym, że Izba Rolnicza dopłaca za każdy m³ wieży silosowej po 5 litów (tak samo zresztą jak i za inne wzorowe budow

le gospodarcze), nic więc też dziwnego, że powstają, jak grzyby po deszczu. Często się zastanawiam, dlaczego właściwie nasze Izby Rolnicze, nie uruchomiły Wydziałów Budownictwa Wiejskiego; przecież kto zna warunki i sposoby budowania się naszych rolników wychodzących na kolonie ten wie ile w tej dziedzinie robi się błędów i niedociągnięć. A jak ten dział, jeśli chodzi o mieszkanie wieśniaka wiąże się także z jego zdrowotnością i całą stroną sanitarną wsi — nie potrzeba mówić. Zadanie pałace i pierwszorzędne.

Na wystawie zwracał uwagę ładny i obfity w ekspozycje Pawilon Przy sposobieniu Rolniczego („Jaunuju Ukininku Rateliai“). Udział wzięło 37 zespołów z 1.080 członków, którym rozdano 10 medali srebrnych, 26 listów pochwalnych oraz premii pieniężnych na sumę 2.100 lit.

Dość obfity był dział koński, gdzie wystawiano 115 sztuk, wśród których (czytelnika obeznanego z tym działem może to zdziwi) dominują konie ciężkie pogrubione importem szwedów, bardziej popularnych od t. zw. żmudzinów, w szerszym zakresie utrzymywanych bodaj tylko przez stadninę państwową w Gruzdziach.

Inklinacja tej dziedziny kraju, która jest przecie kolebką lekkiego konia żmudzkiego do tych koni ciężkich nie wydaje się właściwa, zwłaszcza, gdy się ma na uwadze żmudzkie wzgórza i pagórki, drogi piaszczyste itp., gdzie raczej nadaje się koń małej wagi i zwrotny.

Obficie i w sposób ciekawy był reprezentowany dział przemysłu ludowego (96 wystawców z 3.000 ekspozycji). Oprócz zwykłych tkanin ludowych, n. b. w stylu i sposobie wykonania bardzo podobnych do tkanin wileńskich, nadzwyczaj ciekawie prezentowały się wyroby tkackie z

wzorami staro - litewskimi, propagowanymi przez znaną ich zbieraczkę p. Tomaszajtisową. P. Tomaszajtisowa chętnie udziela mi szczególnych wyjaśnień, z których między innymi wynika, że główną kopalnię wzorów staro - litewskich stanowi przede wszystkim powiat trocki, z którego ubiory ludowe są dziś propagowane na całą Litwę. (Były one też obficie demonstrowane podczas omawianej wystawy).

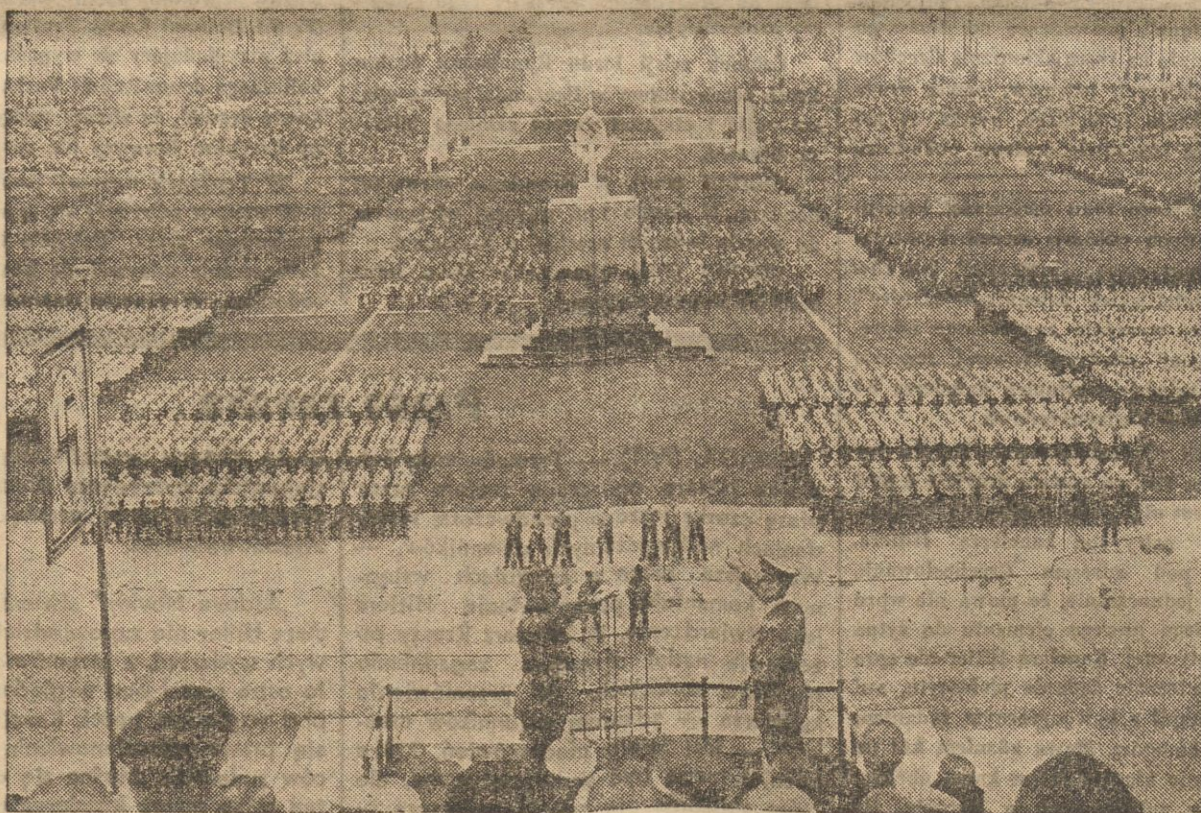
Wystawa (poza pewnymi niedociągnięciami ściśle organizacyjnymi) dała jedno świadectwo ujemne, którego Litwini ani się zdają widzieć, ani doceniać: dała ona wyraz zetęzotywanian akcji podnoszenia rolnictwa i pewnego zaniku inicjatywy prywatnej. Główne pawilony i ekspozycje na leżały do organizacji (jak „Lietukis“ i inne), do zespołów spółdzielni, szkół rolniczych i rzemieślniczych itp. Sam rolnik, jako taki, poza wystawcami działu końskiego i paru innymi mniejszego znaczenia, był mocno w cieniu i niczym się specjalnym nie zaprezentował. Jest to skutkiem pewnego defektu akcji agronomicznej - społecznej w Litwie, który się wyraża w stosunkowo za małym stawianiu na czło wieka.

J. C.

230 tysięcy zorganizowanych pracowników umysłowych

Obecny stan liczebny związków pracowniczych, wchodzących w skład Centralnej Komisji Porozumiewawczej przekracza cyfrę 230 tysięcy wobec tylko 175.505 członków pod koniec 1935 r. — Na Międzyzwiązkowy Komitet Pracowników Państwowych przypada zgórą 141.000, na Unię Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych — 63.000 i na Radę Naczelną Pracowników Samorządowych — 25.000.

Echa Norymburgi

Na zdjęciu defilują kolumn „Służby Pracy” przed Führerem podczas „Partei tagu Wielkich Niemiec”. Obok Hitlera przywódca „Służby Pracy” gen. Hierl.

przejdzie przez ucho igielne konkur sowego egzaminu na medycynę — wąpię. Mam tu przykład, wzięty ze szkół prowincji. Strata roku lub nawet często dwóch nie jest pożądana, bo to osłabia tempo pracy młodzieży na uniwersytecie, zachęca do szukania innych zainteresowań. Młody człowiek, który na pierwszym, drugim i trzecim roku studiów już chce roz wiązywać najtrudniejsze problemy bez żadnej wiedzy potemu, nie jest u nas rzadkością.

A tymczasem rodzina, która jeszcze ma do kształcenia dwoje, troje dzieci z trudnością znosi dublowanie lat studiów najstarszej latorośli.

Rodzina nasza zwykle jest w trudnych warunkach, szczególnie rodziny z inteligencją. Oboje rodzice najczęściej zarobkują, bo tylko Hitler woli matki inteligentki zatrzymać w domu, by wychowywały młode pokolenie. U nas to jest prawie niemożliwe i nie wiem czy tak bardzo po żądane. Już pomijając starość takiej kobiety, która wykołała się ze swego fachu, i bardzo wcześnie, staje się maruderem, żyjącym bez celu, gdy dzieci dorosną — mniejsza o to! Mo że to jej własna wina — trzeba było zostawić sobie kącik własnego życia

nawet w najcięższym jarzmie życia, a le gorsze jest, że matka — inteligentka często traci głos w rodzinie i w społeczeństwie, gdy obsypana dziećmi i zmęczona obowiązkami domowymi nie styka się z zagadnieniami życia bezpośrednio, nie czuje pulsu życia — przestaje wtedy rozumieć dzieci, męża, przestaje być członkiem społeczeń stwa, staje się inkubatorem, który wy lega nowe pokolenie, potem je hoduje i najwyżej potrafi tresować. Du że i trudne dziś są obowiązki kobiety — często kosztem zdrowia i życia kobiety potrafią wypełnić wszystko, a starość przedczesna i smutna. No, ale widzimy więc chętnie młode i piękne panie, więc chyba cierpią dzieci...

Powiedzmy wyraźnie, że sprawa wychowania w zasadzie stoi źle. A co robi szkoła? O wychowaniu w szkole tyle się mówi. A jednak wychowanie jest nie płatne, i trudno je na rzucić zle płatnemu personelowi, o barczonemu rodziną. Każdy nauczyciel walczy dziś o nadliczbowość, ze szkoda młodego pokolenia nauczyciela, które nie może zdobyć posad. Jest nadprodukcja nauczycieli, inteligencji i zaczynają ludzie uciekać od „bel ferki“.

I właśnie w dzisiejszych czasach najcięższe staje się życie nauczyciela, który przecie ukończył wyższy zakład i może mieć wyższe aspiracje. „Nudzi mnie praca bezideowa w koszarach szkolnych”, słyszę od wybitnej profesorki.

Przytem starość przedczesna z powodu nadmiernej pracy czyni z nią pedagogicznego niemal „mięso ar matnie” w walce życiowej. (Mówiąc to mam na myśli przeważnie nauczycielstwo szkół powszechnych).

Smutne też jest i to, że pedagodzy zapracowani i dotknięci pauperyzacją muszą często dzieci zostawiać na opiece służby, która dziś ma znacznie mniej kwalifikacji wychowawczych, niż dawniej, gdy było mniejsze zepsu cie. Jak najwcześniej należy dziecko dać do przedszkola, do szkół powszechnych prywatnych, by było przygotowane do życia w szkole średniej.

Na te wszystkie bolączki szkolne i rodzinne zaradzi się jedynie przez podniesienie budżetu szkolnego. Na wojsku i szkole niesposób oszczędzać, bo stara jest prawda, że nauczyciel i żołnierz wojny wygrywają, a czasy idą takie, że o tych wojnach myśleć każdy musi.

Wacława Walicka.

Całe biblioteki w kieszeni

Amerykańskie biblioteki wprowadzają obecnie coraz powszechniej dla użytku publiczności aparaty do wyświetlania filmów w skotafilmowych. Filmy takie notują z całą dokładnością teksty dzieł i umożliwiają sporządzenie dowolnej ilości kopii egzemplarzy unikatów. Jednocześnie przez zastosowanie wąskiej taśmy i kolosalne zmniejszenie tekstu przy filmowaniu, całe wielkie tomy zajmują w przestrzeni bardzo niewiele miejsca, Kozwiazuje to największą bolączką wszystkich bibliotek, cierpiących chronicznie na brak miejsca.

Koncepcję „filmowania” książek dla bibliotek przedstawił przez 7 laty w Dreźnie pewien uczoney sowiecki na międzynarodowym kongresie dla spraw fotografii nauko

wej. Już wtedy, pokazując przez mikroskop zmniejszony podobnie, jak przez obiektyw filmowy tekst książki, wyjaśnił, że jeden sfil mowany wieks zajmuje na taśmie przestrzeń jednej tysięcznej milimetra. Strona więc o 50 wierszach tekstu zmieści się na jednej set nej milimetr kwadratowego, normalna zaś książka o 300 str. — zajmie 3 milimetry kw adratowe. Na 1 cm kw. „wejda” zatem 33 książki, a w odpowiednim pomieszczeniu, gdzie ułożymy obok siebie filmy długości 1.000 m. o łącznej szerokości 1 metra — znaj dzie się cała biblioteka 330 milionowych to mów, czyli biblioteka — gigant.

Myśl, przed 7 laty traktowana jeszcze z ironicznym pobłażaniem, dziś doczekała się realizacji.

Przeciw opłatom urzędniczym za porady lekarskie

Do Prezydium Rady Ministrów zwrócił się ostatnio międzyzwiązkowy komiteł pracowników państwowych, w sprawie zniesienia 50-groszowych opłat za karty porad lekarskich Okazuje się bo wiem, na podstawie doświadczenia, że w krytycznym momencie, wielu pracowników państwowych w niższych i średnich grupach uposażeńowych, nie ma tych kilkudziesięciu groszy na kupno znaczka stemplowego. Wpływy znów z tego źródła są tak minimalne, że mogą być skreślone z budżetu państwowego, bez większego uszczerbku dla Skarbu Państwa.

871 dużych zakładów przemysłowych — nieczynnych

W ciągu lipca unieruchomionych było na terenie całego kraju 871 zakładów przemysłu przetwórczego, które w okresie normalnej pracy zatrudniały powyżej 20 robotników każdy. Większość nie czynnych zakładów przypadała na przemysły: drzewny, włókienniczy, mineralny i spożywczy. Najmniej było unieruchomionych zakładów w przemyśle elektro technicznym i papierniczym.

Żydzi pisali biografie Mussoliniego

Wobec zapowiedzi wystawienia w jednym z teatrów berlińskich sztuki Mussoliniego o Napoleonie p. t. „Sto dni”, duże wrażenie wywołała na Zachodzie wieść, według której tłumacz dramatu II Duce na niemiecki jest to poddany węgierski, Geza Herczeg, z pochodzenia Żyd. W swoim czasie po premierze sztuki Mussoliniego w wiedeńskim Burgteatrze, Herczeg otrzymał od szefa rządu włoskiego wysokie odznaczenie państwowe. Jesz cze wcześniej w podzięce za pracę biograficzną, przesłał mu Mussolini swój portret z przyjacielską dedykacją.

Jednocześnie przypominają, że autorka najudatnionej biografii Mussoliniego, Margerita Sarfatti jest również żydowskiego pochodzenia.

Rewelacje te nabierają specyficznego posmaku obecnie, w okresie antyżydowskiego kursu w Italii Mussoliniego.

Jugosławia nie chce angielskiej pożyczki

Grupa banków angielskich, która nie dawno udzieliła Turcji kredytu w kwocie 16 miln. funtów szł., zwróciła się z analogiczną propozycją do rządu Jugosławii, przy czym w grę miałyby wchodzić jeszcze większa suma. — Jugosławia jednak odpowiedziała na tę ofertę odmownie.

POKOJE

TANIE, CZYSTE I CICHE
W HOTELU ROYAL

Warszawa Chmielna 81
Dla pp. czytelników „Kurjera Wileńsk.”
15% rabatu

MODY

Modne kapelusze

W Paryżu widzi się już wyłącznie filcowe kapelusze o nowej, wcale interesującej linii profilu. Główka jest z przodu i w tyle mocno wydłużona, środkiem zaś wgięta. Na ogół kapelusze utrzymywane są w jednym tonie. Niebieski kapeluszik przybrany jest granatową wstążką, musztardowo - złoty tabaczkową, szary — czarną, beige — brązową itd. Bardzo modne są wstążki — laseczki. Sportowy charakter kapeluszy do kostiumów podkreślają liczne stebnówki. Czarny kostium i o liwkowy piłśniowy kapelusz oraz wełniany szalik w oliwkowym kolorze — to ulubiony komplet londyński. Paryż woli wiśniowe odcienie przybrane czernią.

Louise Bourbon wypuściła na rynek 8 modeli kapeluszy, z których jeden jest zdecydowanie od drugiego. Widzimy wszystkie formy naczyń kuchennych od druzzlaka począwszy a kończąc na rondlu. Za przybra nie również służą utensylia kuchenne i gospodar skie, jak włoska kapusta, fryzowana sałata, miotalka z piórek do omiotania kurzu, miniaturowa trzepaczka, nie mówiąc o zwykłych owocach i jarzynach. Do najładniejszych i najdziwniejszych modeli Louise Bourbon należy wianek z buleczek przybrany kogucim skrzydłem, główka sałaty — również jeden z ośmiu modeli — nasunięta jest na czoło jak toczek. Spiczasty stożek z lże czek do kawy przybrany kremową pianką tiulu zdaleka już pachnie kawą...

Na rewii kapeluszy w Paryżu pokazywano jako kuriozum amerykański model, stanowiący gniazdko ptasie wykonane z wazni tich wstążeczek, w których leżało parę jajeczek z biało-różowego jedwabiu oraz parka nieopierzonych jeszcze piskląt. Dwukolorowe szale, z których każda strona jest innego ko loru, pochodzą z Ameryki. Ozdoby kapeluszy, do biera Amerykanka do koloru pomadki, do której również doбира odcień pończoch. Ma my więc kolory pończoch w rodzaju: rouge, vermillon i innych odcieni czerwonych, znis nych nam dotychczas jedynie z katalogów wyrobów kosmetycznych.

Celina.

Fabryka syntetycznej benzyny w Czechosłowacji

Jak podaje prasa czechosłowacka, w miejscowości Priedviza na Słowacyzynie powstała ma z inicjatywy sfer górniczych i hutniczych Zagłębia Ostrawsko-Karwińskiego fabryka syntetycznej benzyny. — Prace przygotowawcze zostały już ukończone. Produkcja benzyny syntetycznej pokrywać ma w 20 proc. zapotrzebowanie rynku wewnętrzne, przy czym system produkcji opierać się będzie na pa tencie niemieckim. Wyłącznym odbiorcą wyprodukowanej benzyny ma być państwo.

Kto jest porządnym człowiekiem

W pewnym dzienniku ukazała się taka odezwa do czytelników:

„Człowiek może używać brodawki na szyi zamiast spinki. Może podróżować na dachu pociągu bez biletu. Może przez oszczędność zatrzymać zegar na noc. Mo że nie stawiać kropki nad i, aby zaoszczędzić na atramencie. Może wreszcie zasadzić kapustę na grobie swojej żony, żeby kawałek gruntu się nie marnował — i jeszcze będzie porządnym człowiekiem w porównaniu z takim, który czyta nasze pismo, a nie płaci prenumeraty.”

Nowe jezdnie w Wilnie

Tegoroczny dorobek Zarządu Miejskiego w dziedzinie budowy nowoczesnych i ulepszonych jezdni jest niezły.

W okresie od 1 kwietnia do chwili obecnej wybudowano ulepszoną nawierzchnię na następujących ulicach: Gościńskiej (około 150 mb.); Sadowej (290 mb.); Zawalnej (700 mb.); Mickiewicza (600 mb.); na moście Zwierzynieckim długości około 100 mb.; połączenie ul. W. Pohulanki z M. Pohulanką obok cerkwi, długości około 50 mb.

Łącznie wykonano nawierzchni z KOSTKI KAMIENNEJ na odcinkach długości ok. 1890. Pozostałe do wykonania na ul. Mickiewicza około 800 mb. i krótki odcinek ul. Zawalnej 80 mb.

Na wykonanie powyższych robót zamówiono i zakontraktowano około 8150 tonn kostki, dostarczono na teren budowy zaś tylko ok. 3300 tonn (czyli około 40 proc.).

CO SPOWODOWAŁO PRZERWĘ I OPÓZNIENIE w terminie wykonania robót na ostat-

nim odcinku ul. Zawalnej oraz na głównym odcinku ul. Mickiewicza między ul. Tartaki a ul. Sierakowskiego. Ponieważ kilkakrotnie interwencje Zarządu Miejskiego zarówno w Biurze Funduszu Pracy, nie przyspieszyły terminu dostawy zamówionego materiału, Magistrat zużył za pas kostki granitowej, zakupywanej stale w okolicznych włościach.

NAWIERZCHNIA Z KOSTKI BETONOWEJ wyprodukowanej w betonowni miejskiej, została ułożona na następujących ulicach: Zakretowej (długość ok. 380 mb.); Suwalskiej (200 mb.); droga na terenie Targów Północnych — dług. ok. 350 mb. Na ulicach tych ustawiono krawężniki, ułożono chodniki i urządzono zieleńce oraz roboty ziemne. Dekorację roślinną na wszystkich ulicach wykonały Plantacje Miejskie przy współudziale architektów Biura Urbanistycznego.

Z KAMIENIA POLNEGO ułożono nowy bruk, ustawiono krawężniki, wybudowano nowe chodniki i zieleńce na następujących ulicach: Kwiatowej, św. Jacka, Nadbrzeżnej, Cichej i Kanonicznej.

W trakcie budowy są ul. Grochowo-Zbożowa, Smoleńska, oraz przedłużenie ul. Wiwulskiego.

Przeprowadzono całkowity remont Mostu Zwierzynieckiego, dokonano naprawy mostu na drodze do Werek. Obecnie będzie się remontował most na Saskiej Kępie.

W trakcie przebudowy jest ul. Legionów. Projekt przewiduje regulację tej ulicy od ul. Spokój do granic miasta na odcinku 4,5 km. i obejmuje następujące roboty: wykonanie 2 jezdni szerokości 6 metrów, wyrzucenie wąskiego toru po za obręb ul. Legionowej, oraz urządzenie drogi dojazdowej od Wylczej Łapy do granic miasta długości ok. 4 km. Nawierzchnia z kostki ułożona zostanie po jednej stronie na długości ok. 1100 mb., na drugiej zaś stronie — szary bruk z warstwą szabru. Ułożenie kostki na drugiej stronie przewiduje się na przyszły rok.

Na robotach tych Magistrat zatrudnił średnio około 1500 ludzi dziennie, a na wet niekiedy i do 2200 robotników. [Sw.]

Dziś wojsko wraca do Wilna!

Wszyscy o godz. 12 na powitanie wracających z manewrów oddziałów

Dziś powracają oddziały garnizonu wileńskiego. Po uciążliwych trudach manewrów wraca wojsko na swe stałe kwatery. Wilno, stacjonujące u nas oddziały darzą szczególnym sentymentem. Rokrocznie witanie tłumnie wylegają na powitanie wracających żołnierzy. Również i w roku bieżącym zorganizował się Obywatelski Komitet Powitania Wojska wracającego z manewrów. Komitet wydał do ludności następującą treść odezwę:

W dniu 14 września powraca wojsko z manewrów. Pułki i oddziały garnizonu wileńskiego w szyku marszowym przecięgną ulicami miasta do swych stałych miejsc rozlokowania na krótkotrwały, do brze zasłużony wypoczynek.

Manewry to konieczny i wyczerpujący egzamin dla Armii. W ćwiczeniach polowych sprawdza się jej wytrzymałość i sprawność techniczną.

Nie czas na ćwiczenia podczas wojny. Doskonalenie siły zbrojnej przeprowadza się tylko w czasie pokoju. Jest to praca zwykła wojska, ale jednocześnie ważna i doniosła w całokształcie naszego życia państwowego.

Wojsko jest funkcją siły fizycznej, ale jednocześnie ożywiać go musi poczucie mocy moralnej. Służba jego jest ofiarą do ostatnich granic i bezinteresowną.

Wojsko służy ojczyźnie i jej wszystkim sprawom. Słusznym jest i sprawiedliwym, aby ta postawa moralna żołnierza znalazła zrozumienie i oddźwięk w społeczeństwie, żołnierz wówczas czuje się pewniej i lepiej.

Minej już te smutne i tragiczne dzieje naszej ojczyzny, kiedy żołnierz walczący o jej całość i niepodległość był tu łączym i obcym wśród swoich. Dziś żołnierz jest u siebie.

Głęboka świadomość tej prawdy będzie mu najmiłą nagrodą i najpewniej szym oparciem w jego wysiłkach i trudach.

Nie wątpimy w to, że Witanie kochoją Armii, chodzi o to tylko, aby to ujawnić we właściwym momencie żołnierzy.

W dniu 14 września najlepsza nadarzy się ku temu okazja, kiedy wojsko powróci do pola.

Dlatego wzywamy Was Witanie do tłumnego powitania wracających oddziałów i udekorowania domów flagami.

Niech przeciągające szeregi usłyszą miły sercu żołnierza okrzyk:
**NIECH ŻYJE ARMIA!
NIECH ŻYJE JEJ NACZELNY WÓDZ,
MARSZAŁEK ŚMIGŁY - RYDZI**

Program powitania:

- 1) O godz. 12 na placu przed Ostrą Bramą powitanie wojska przez przewodniczącego komitetu i młodzież oraz wręczenie jednemu z pułków karabinu maszynowego i granatnika, ufundowanych przez Związek Zawodowy Drużyn Konduktorskich Okr. Wil.
- 2) Defilada na ul. Wielkiej koło „Naszej Księgarni”.

Teatr muzyczny „LUTNIA”

Dziś o godz. 8.15

„Ksężniczka Czardasza”
Jutro „Marica”

Teatr m. NA POHULANCE

Dziś o godz. 8 wlec.

„TEKLA”

Konsulat litewski w Wilnie

IKC podaje: Jeszcze w r. b. nastąpić ma otwarcie pierwszego konsulatu litewskiego w Polsce. Konsulat Litwy zorganizowany będzie w Wilnie, a poza tym rozpatrywany jest projekt uruchomienia jeszcze jednego konsulatu litewskiego w Gdyni, a to w związku z rozwojem stosunków gospodarczych polsko - litewskich.

Nowe agencje pocztowe

Z dniem 1 października r. b. uruchamia się agencje pocztowo-telekomunikacyjną 3 stopnia Lelików, pow. kobryńskiego, woj. poleskiego.

Agencja połączona będzie za pośrednictwem pocztowego kursu drogowego z agencją p.-t. Dywin.

Godziny urzędowe agencji w służbie pocztowej ustalone zostały od 8 do 12 i od 15 do 18 w dni powszednie i od 9 do 11 w dni świąteczne. Godziny urzędowe w służbie telekomunikacyjnej ustalone zostały według kat. L.

Komunikat

Od dnia 15 września br. będą kursowały autobusy do Poświętnej 2 razy dziennie.

W dni powszednie: odjazdy z ul. Rzeczej o godz. 6,53 i 15,11; z pl. Katedralnego — 7,07 i 15,25; z Poświętnej — 7,30 i 15,45.

W dni świąteczne: odjazdy z ul. Rzeczej o godz. 8,20 i 13,55; z placu Katedralnego — 8,35 i 14,10; z Poświętnej — 9,10 i 14,40.

Utworzenie VII Komisariatu P P w Wilnie

Wilno dotąd było podzielone na 6 komisariatów policyjnych i posiadało ponadto 3 posterunki policyjne oraz po sterunek kolejowy na dworcu osobowym.

W miarę rozwoju miasta podział na 6 komisariatów nie wystarczał. Szczególnie dano się to odczuć na terenie 3 i 4 komisariatów policyjnych, które miały stanowić zbyt wielkie dzielnice, aby je można było dobrze obsłużyć. Najbardziej cierpiały na tym dwie dzielnice — Zwierzyniecka i okolice Szyszkińskiej Góry, gdzie stan bezpieczeństwa wywoływał stałe narzekania u mieszkańców tych dzielnic. Przed laty na Zwierzynku mieścił się posterunek policyjny. Kilka lat temu posterunek ten został zniesiony i od tego czasu stan bezpieczeństwa w dzielnicach Zwierzynieckiej pogorszył się. Mieszkańcy Zwierzynka kilkakrotnie zabiegali o ponowne uruchomienie posterunku policyjnego, lecz starania te nie odniosły skutku.

Obecnie prośbie mieszkańców Zwie-

rzyńca stało się zadość. Jak się dowiadujemy władze postanowiły uruchomić w Wilnie 7 komisariat, który obejmie dzielnicę Zwierzyniecką i okolice Szyszkińskiej Góry, co znacznie odciąży 3 i 4 komisariaty policyjne, przyczyniając się do ich sprawności i podniesie stan bezpieczeństwa we wspomnianych dzielnicach.

Nowy, 7 komisariat P P w Wilnie będzie się mieścić przy ulicy Witoldowej i już 15 bm. rozpoczyna normalne urzędowanie.

DRUSKIENIKI

101-y sezon NAD NIEMNEM 101-y sezon

SOLANKA DO PICIA

KAPIELE SOLANKOWE BOROWINOWE KWASOWE TLENOWE PIANKOWE

ELEKTRO- i WODOLECZNICTWO. INHALATORIUM. IRYGACJE i PŁUKANIA JELIT.

ZAKŁAD LECZNICZEGO STOSOWANIA SŁONCA POWIETRZA I RUCHU. KAPIELE KASKADOWE PIĘKNIE POŁOŻONA STACJA KLIMATYCZNA

Sezon trwa od 15 maja do 1 października.

Informacje: Dyrekcja Zakładu i Komisja Zdrojowa w Druskienikach, Związek Uzdrowisk Polskich w Warszawie oraz wszystkie placówki „Orbion” w kraju i za granicą

III Konferencja Komitetu Porozumiewawczego Publicznych Instytucyj Oszczędnościowych

11 bm. odbyła się w gmachu M. K. K. O. m. Lwowa pod przewodnictwem prezesa P. K. O. dr Henryka Grubera III kolejna Konferencja Komitetu Porozumiewawczego Publicznych Instytucyj Oszczędnościowych.

W Konferencji wzięli udział między innymi: pp. prezes Mikołaj Dolanowski, prezes dr Stefana Uhma, prezydent Leon Bareiszewski, prezes Chudzyński, dyrektorowie PKO i KKO.

Tematem obrad były kwestie związane z zagadnieniami świadczeń obciążających publiczne instytucje oszczędnościowo-kredytowe. Wyczerpujący referat wygłosił dyr. Czajkowski.

W czasie dyskusji odbywającej się w atmosferze wzajemnego zrozumienia i życzliwości poruszono cały szereg spraw życiowych, dotyczących obu typów instytucji oszczędnościowych.

Specjalna broszura Polskiego Radia dla nauczycieli

Z początkiem roku szkolnego Polskie Radio rozpoczęło również nowy rok pracy w dziedzinie radiofonii szkolnej. Codziennie na dawane będą dwie audycje, poranna od 8 do 8.10 i południowa od 11.00 do 11.15 wzgl. do godz. 11.25.

Polskie Radio chce ułatwić nauczycielstwu jak najlepsze wykorzystanie audycji, rozesłało do nauczycieli szkół powszechnych specjalną broszurę, zawierającą dokładny program audycji na cały rok szkolny, które zostały ułożone w tym roku nie tylko według działów, ale również według wieku dzieci. Broszura zawiera również teksty piosenek dla dzieci młodszych, nadawanych przez radio w audycjach szkolnych, co ułatwi znacznie naukę śpiewu przez radio.

Adwokat Długacz ponownie skazany

Sąd Okręgowy w Lidzie rozpoznał sprawę adwokata Długacza, bohatera głośnego procesu o nadużycia t-wa „Fiducia”.

Po tym procesie wyszło na jaw, że adwokat Długacz ma również podobne sprawy w Lidzie. Onegdaj odbyła się jego sprawa. Proces wypełnił cały dzień. Sąd skazał Długacza na 8 miesięcy więzienia oraz na zapłacenie grzywny w wysokości 300 zł.

W najbliższym czasie, jak się dowiadujemy, odbędzie się w wileńskim Sądzie Apelacyjnym rozprawa apelacyjna członków t-wa „Fiducia”. Proces ten wywołuje wielkie zainteresowanie. [c.]

Wykrycie lokalu hazardu

Onegdaj w nocy policja wykryła w jednym z mieszkań przy zaułku Krupniczym 1 potajemny klub gier hazardowych w karty.

Za „złotym stołem” zastano liczne towarzystwo grające w „makao”.

Pieniądże oraz karty skonfiskowano. Nazwiska wszystkich hazardowców uwieczniono w protokole policyjnym, który przekazano do dyspozycji starostwa grodzkiego. [c.]

Auto wojskowe zderzyło się z „Arbonem”

Przy zbiegu Końskiej i Hetmańskiej zderzył się autobus komunikacji miejskiej z samochodem wojskowym, prowadzonym przez żołnierza T. Milechowicza.

W autobusie uszkodzony został blotnik, zaś w aucie wojskowym oś i resor. Nieszczęśliwych wypadków z ludźmi nie było. [c.]

Plisz do nas

Dola agenta pocztowego

Istnieje pewien „getunek ludzi”, zwanych agentami pocztowymi, którzy, zdawałoby się, umyślnie zostali wyjęci z pod istniejącego prawa ludzkiego i wspomniani przez Boga.

Od czasu do czasu w czasopiśmie ukazują się wzmianki o konferencjach, mających na celu jakoby poprawienie bytu agentów, potem jednak wszystko to cichnie — milczenie i znowu ta sama bieda głodem zagląda w oczy.

Czy uposażenie agenta wystarcza na zaspokojenie najbardziej niezbędnych potrzeb codziennego życia? Chyba nie! Państw. Przedsiębiorstwo Polska Poczta Telegraf i Telefon płaci agentowi drugiego stopnia, zasadniczych poborów brutto sześćdziesiąt pięć zł. miesięcznie, gdy żyd w Wysokiem Litewskim, zatrudniający robotników przy segregowaniu starych szmat płaci: netto trzy złote dziennie, bez wymagania cenzusu szkolny średniej i specjalnych kwalifikacji.

Czy w tych warunkach agent pocztowy może sobie pozwolić na założenie ogniska domowego?

Nie dziwnego, że z tych ludzi pochodzą „Zacni”, bo „Przedsiębiorstwo” poprosi zmusza do szukania innych środków ratunku.

Chyba już najwyższy czas, by odnośne władze przyszyły z pomocą tym ludziom i polepszyły ich warunki egzystencji.

Piotr Dubicki.

Wysokie Litewskie.

HOTEL „ST. GEORGES” w WILNIE
Pierwszorzędny — Ceny przystępne
Telefony w pokojach

75 proc. zniżki kolejowej na „Tydzień Warszawy”

W dniach od 2 do 9 października r. b. odbędzie się w Warszawie „Tydzień stolicy”. W związku z tym Liga Popierania Turystyki organizuje zjazd masowy, upoważniający do 75-procentowej zniżki kolejowej w drodze powrotnej oraz do szeregu zniżek w muzeach, teatrach, kinach, tramwajach i autobusach warszawskich.

Kondratowicz redivivus

Znany w Nieświeżu ze sprawy „niepodległościowej” Antoni Kondratowicz rozpoczął intensywne starania u władz administracyjnych o zalegalizowanie trzeciego już z rzędu związku kombatanów. Pierwsze sformułowanie pod nazwą „Związek Weteranów Powstań Narodowych R. P. 1914/19” zostało decyzją władz administracyjnych i organizacyjnych centralnych rozwiązane. Obecnie sprawa tego związku znajduje się u prokuratora. Prowadzone w tym przedmiocie śledztwo wykazało, że afera swym zasięgiem obejmuje niemal obszar wszystkich województw. Centrala związku w piśmie likwidującym związek wyraźnie zaznacza, że zaledwie jedna lub dwie osoby z zarejestrowanych i przyjętych przez Kondratowicza do związku odpowiada warunkom postawionym przez statut. — W okresie dochodzeń prokurator

skich Kondratowicz w lipcu b. r. w tajemnicy przed władzami administracyjnymi próbuje zorganizować nowe stowarzyszenie pn. „Związek Ochotników”, kolportując odpowiednie deklaracje.

Za tę działalność został ukarany przez sąd starościeński. Rozkolportowane deklaracje zostały przez władze administracyjne zajęte. Równocześnie policja zdejmując odznaki związkowe nadane przez Kondratowicza. Po tych dwóch nieudanych próbach Kondratowicz zwołuje ponownie po raz trzeci również w tajemnicy spotkanie zebranie celem utworzenia nowej organizacji, tym razem pn. „Obronców Nieświeża”. Charakterystycznym jest, że ilość „obronców” zmalała ze 180 do 100. Kondratowicz przedstawił statut nowej organizacji władzom wojewódzkim przez starostę do zatwierdzenia w dniu 16 b. m.

Młoda artystka filmowa Shirley w czasie tegorocznych letnich wycieczek.

Tabela loterii

7 dzień ciągnięcia 4-ej klasy 42 Loterii Państwowej

I i II ciągnięcie Główne wygrane

Stała dzienna wygrana 5.000
padła na nr. 146430
25.000 zł.: 19382 124778
10.000 zł.: 55698
5.000 zł.: 13796 11607 30050
83054 84047 86225 93924 107309
121979 141299
2.000 zł.: 5704 27242 47420
56861 70898 79457 82558 83959
89293 105745 121268 131258
138532 138815 144557 143496
1.000 zł.: 8786 12738 17666
17085 24690 26070 32375 37957
57509 61669 63108 68611 83178
84231 98372 100890 102641
103454 104403 104999 117242
127507 138720 141183 147215
151120

Wygrane po 250 zł.

177 78 322 34 46 69 454 551 753
76 840 52 956 1020 103 596 444 522
78 600 49 58 796 808 969 76 2205
694 942 76 685 793 73 826 91 52
1030 22 256 311 40 510 43 80 94184
93 222 70 304 45 72 97 427 92 970
518 265 91 401 20 40 757 737 91
6058 130 211 431 633 47 80 96 868
94 7028 226 20 766 565 686 98 780
72 84 84 923 8039 150 92 99 223
47 91 332 55 68 693 6866 43 722 54
59 971 9067 645 730 32 837 10094
176 253 566 608 39 77 90 869 72 89
956 11018 19 80 83 163 75 802 230
223 846 768 805 924 40 12216 71 323
756 58 75 731 63 883 979 13059 145
218 25 36 354 573 637 739 57 855
14041 4 143 205 9 421 751 762 778
814 62 971 15029 75 108 62 786 391
557 80 607 19 722 864 982 1608 141
90 442 707 824 17123 72 387 65 453
93 627 720 822 18018 83 97 116 63
93 239 617 88 802 16 34 904 93 19000
182 400 585 884 972
20005 54 141 263 473 74 548 642
68 913 21248 348 90 525 718 864 73
920 64 22043 114 367 404 22 42 60
561 703 80 830 915 37 59 23650 76
187 209 330 446 618 34 59 767 857
24224 78 446 50 59 683 809 34 45
71 25015 448 93 595 667 921 28 30
26014 46 115 48 69 71 351 578 663
763 27022 78 179 64 208 31 56 401
62 764 930 28081 897 490 826 31
29055 127 200 539 741 74 841 30049
68 100 472 802 731 801 6 77 94 31090
139 43 71 380 400 517 32061 166 440
943 625 48 51 733 24 99 865 919 21
33109 23 57 64 73 340 486 657 703 14
3 814 57 34108 72 80 3042 95 360
92 458 526 83 634 816 38 934
35014 257 481 584 618 68 890 93
36137 269 469 501 5 8 600 16 44
43 70 748 850 924 37005 54 422 82
93 706 837 45 944 66 38013 39 133
89 517 94 632 88 801 41 79 947
39082 85 134 221 32 328 442 45
631 60 98 756 60 845 933 58 79
40043 95 236 68 479 510 57 623 96
722 80 975 41008 57 58 125 561
375 457 831 41 69 974 42014 198
264 80 98 311 70 79 612 710 922
48 55 43133 66 87 251 904 895 911
89 44330 489 505 25 709 63 826 78
902 18 45014 25 103 60 89 277 334
440 588 853 965 88 46038 210 77
741 83 932 47004 44 57 331 38 80
419 508 602 15 802 72 944 48079
195 229 436 52 511 655 861 49019

77 275 382 486 506 65 90 618 24
782 851 65 50022 95 144 231 330
476 511 629 52 51186 399 418 500
697 770 93 883 969 52091 44 304
35 435 46 652 763 53101 69 254
321 27 485 513 622 778 887 988
54032 120 228 84 448 547 629 78
730 55115 25 40 280 422 649 72
851 92 94 56097 243 92 331 444
679 57078 140 314 43 61 582 655
791 810 933 58 69 58121 43 370 419
508 615 742 93 840 59136 331 44
81 91 449 711 997 60082 164 251
98 502 34 49 54 928 61035 272 312
234 602 71 790 63142 317 472 91
473 516 604 10 77 754 907 62066
502 656 57 866 64051 72 479 746
63 819 952 78 65011 93 115 248 54
518 44 780 818 953 66144 353 77
80 631 757 808 67054 146 62 85
205 300 408 515 40 701 904 29 50
68039 56 144 32 618 756 83 925
69013 239 313 24 38 77 557 664 74
730 819 963 70111 248 25 75 457 92
596 705 29 71128 820 58 60 72000 340
429 32 35 514 63 804 739 92 97 893
730005 96 120 208 10 28 95 414 38
53 40 58 94 630 944 56 74166 79 266
86 328 34 461 567 917 75026 245 422
582 38 646 63 768 86 811 73 978 76011
85 136 226 303 57 428 504 9 691 769
844 77065 342 434 876 939 54 63
78015 190 396 514 85 637 89 944 722
30 59 816 60 71 926 79002 104 41 390
776 842 50 950 80169 239 71 81 301
472 88 95 506 76 671 844 933 81 99
81264 98 465 637 46 82011 141 231 64
347 93 499 576 796 811 931 35 85 89
83039 46 102 49 64 78 245 56 63 393
408 588 88 639 40 725 48 802 22 68
980 84023 75 110 251 847 66 461 743
857 81 87 961 85414 597 679 746 93
938 65 86230 47 97 388 498 557 674
78 714 928 84 87077 305 535 43 684
95 710 82 977 98 88224 66 419 29 565
96 611 725 37 54 816 960 76 89004 57
251 92 653 861 935 90098 160 859
471 500 90 665 704 801 936 91027 85
208 62 603 708 891 96 92036 53 226
51 61 383 447 592 638 706 50 69 835
987 93068 160 242 491 514 67 640
54 85 739 58 65 89 855 57 945 94215
37 39 45 308 25 38 74 673 706 24 90
895 90019 14 38 420 545 80 791 838
944 96002 172 230 73 327 89 96 453
97 517 38 650 760 832 97027 245 347
435 88 652 707 55 876 68024 77 161
285 630 713 27 39 820 84 99115 39
306 6 18 59 419 67 651 822 38 85

100076 187 268 99 374 427 81 501
16 681 191018 29 60 328 62 66 458 86
574 623 68 727 814 911 15 102062 270
303 454 74 507 64 946 103089 268 499
510 32 692 717 31 104240 98 484 524
629 87 705 31 959 105080 196 290 356
78 436 90 65 89 695 750 800 73 937
39 196040 70 140 98 243 64 564 83
856 107205 93 344 406 594 611 929
108184 322 51 94 531 677 839 46 19012
42 53 172 447 50 85 634 702 110003
67 87 396 555 74 619 823 96 965 111189
202 328 26 32 65 91 536 64 607 778 98
941 112244 442 546 640 47 779 813
113025 33 514 22 25 30 680 738 72
114018 23 34 163 55 223 242 648
974 115317 19 21 577 82 739 807
19 116012 480 93 653 716 29 908
12 117070 125 359 434 58 638 45
77 958 118130 72 88 286 830 26
66 119038 53 72 102 7 21 49 251 94
394 533 618 796 35 858 82 86
120268 414 46 50 522 677 803 82
930 121156 283 585 611 91 884
958 76 122650 123036 133 228 45
58 327 82 595 653 706 835 901 89
124112 86 215 61 486 817 921 84
971.

125067 708 57 819 970 126187 271
379 590 93 793 382 47 935 37 90
127033 100 214 98 380 495 647 50 77
89 726 875 128270 426 561 76 627
702 848 98 129035 75 364 449 510 630
804 62
130125 45 294 303 5 47 425 32
34 611 73 826 86 944 131046 160
259 317 69 549 82 672 705 12 38
46 74 996 132226 64 333 61 480
604 14 785 846 73 920 63 133088
414 21 904 79 134132 291 300 419
81 604 904 135038 159 303 51 424
622 59 793 98 835 82 865 136002
78 120 574 626 827 137057 172 207
66 540 643 46 743 63 138218 46
554 665 78 733 71 803 34 88 903
139203 92 716 824 93 916.
140204 345 75 61 451 533 83
637 76 724 41 53 61 141032 289
428 547 699 992 142089 317 458 58
613 793 930 57 143060 107 17 204
531 609 12 432 71 81 83 713 93
807 917 69 144062 331 67 91 415
563 800 6 989 145000 70 86 217 97
376 400 54 93 526 57 651 96 705
83 870 92 146051 66 68 303 910
147021 58 74 378 61 100 753 58 78
851 52 940 148109 25 35 59 693
07 40 800 51 149365 416 51 516
743 93 899
150015 103 263 828 83 93 917
151427 38 95 653 66 97 991 822
956 1520540 202 73 84 92 596 631
730 853 964 82 15374 517 42 708
91 839 939 154058 68 84 125 385
836 945 155107 97 464 73 52 608
731 860 156026 13 223 58 309 448
77 560 927 157175 380 537 76 619
67 764 833 69 15024 408 14 513 63
626 717 56 819 933 74 159041 294
835 77 653 63 707 95 814 959 97.

942 45 94 30448 669 31247 313 54
427 535 620 32146 283 321 482 73
657 73 39062 129 412 581 34220 347
687 715 35073 361 766 71 994 36235
353 537 928 37060 419 38274 440
576 885 938 39509 748 855 40387
404 733 952 87 41205 623 42022 31
85 43111 207 76 301 412 38 61 44018
142 274 349 404 561 656 823 45436
672 46336 63 499 544 704 950 47423
515 55 48002 11 22 182 259 9073 238
604 955
50606 540 775 845 51090 829 71
52077 78 103 17 534 605 18 814 81
53366 442 737 54014 275 420 86 659
55033 72 180 329 502 80 659 780 824
981 56259 542 601 745 57020 580 98
688 827 58025 553 94 76 9063 99 698
855 62 958 52067 161 70 78 297 323
63036 711 64019 138 659 897 65471
66382 407 541 686 764 67013 47 727
815 98 91 68235 315 410 50 682 708
69185 353 537 646 743
70020 58 78 318 42 470 766 71215
355 443 714 92 899 72052 67 188 485
623 30 73121 528 755 74326 631 764
803 939 75049 314 621 980 76470 93
545 612 853 77526 620 725 859 78199
253 343 658 747 91 79155 520 699
703 903 80199 264 648 738 81173 552
750 817 82142 274 389 91 557 984
84118 40 449 95 775 85121 86393 483
504 25 720 867 87045 287 556 604
888 88105 76 397 409 522 98 606 93
94 726 942 45 89299 399 510 58
90041 191 258 394 824 97151 254
92070 684 725 804 924 93104 79 698
823 957 94004 91 218 393 95040 45
277 426 842 937 96058 137 43 253
368 782 906 97023 38 316 517 93 705
97 911 95 98146 279 303 528 93 606
96 866 913 99154 279 440 618 735 905
100721 101015 718 85 90 916 62 88
102205 60 718 103572 81 638 97 801
104197 306 44 849 920 05335 45 517
86 106253 419 603 965 66 107084
108829 901 91 109293 693 949 68 71
110261 558 925 91 111114 23 268
592 112364 526 696 769 113055 360
404 603 38 784 878 114055 333 115210
306 815 944 51 116067 246 90 469
626 39 70 117029 298 411 63 657 813
118109 276 446 119236 97 429 85 536
789 120136 281 416 121017 64 612 915
86 122120 380 123046 486 124384 96
438 48 58 972 125874 410 726 969
126552 672 830 127591 128275 95 344
466 559 633 129596 787 130354 461
565 131165 351 794 892 132094 493
865 919 133301 691 134032 160 641
901 3 135920 136393 866 934 137618
747 75 932 138225 688 848 139408 49
782 882 91 140020 378 141180 216
302 599 620 879 142280 364 492
143008 74 358 85 646 808 144306 479
698 884 145209 330 67 425 627 30 823
49 991 146093 171 218 81 306 22 710
13 878 921 147104 12 321 44 501 849
148071 244 55 318 67 442 732 909 12
51 149007 317 488 150030 562 678
714 151640 73 986 152223 91 666 745
810 153013 191 426 757 154004 6 154
82 366 77 761 155099 395 409 62 800
604 732 984 156267 384 157356 56
158048 73 425 723 159972

III ciągnięcie
Główne wygrane
Stała dzienna wygrana 20 tysięcy
złoty padła na Nr. 17539
25 tysięcy zł. na Nr. 110998
10 tysięcy zł. na Nr. 14486
53824 107048 126979 146087
5 tysięcy zł. na Nr. 15483
22018 139134
2 tysiące zł. na Nr. 8251 28904
33875 40163 44917 67213 74354 78968
79968 98257 113420 115280 127914
141340 154694
1 tysiąc zł. na Nr. 1759 2271
4577 8236 8605 13083 18798 20476
40210 47321 67285 80016 82847 83488
86835 88215 114135 117481 119987
126434 130888 134100 137068 138151
139621 141745 145672 153511 156536

Wygrane po 250 zł.
122 457 583 781 801 1116 293 381
571 642 819 42 2230 387 91 730 820
39 3513 738 912 4316 18 51 405 55
604 6 762 94 976 5130 530 718 6236
85 91 853 7009 452 88 469 694 97
8257 432 9319 25 84 418 86 770 89
9887 451 699 847 971 11142 89 438
577 603 52 823 12231 58 406 542 618
803 13055 187 459 761 904 14 19
14105 31 435 522 680 15086 96 211
402 655 772 805 978 16252 410 525
61 830 83 17087 349 90 643 903 18293
326 583 612 91 19112 258 330 510 632
862 87 917 58
20644 21388 533 97 670 850 87 957
22194 405 902 77 28095 105 18 42 86
271 320 78 510 707 842 24187 250 310
16 721 25265 73 81 699 2661 76 504
808 65 953 27210 319 48 91 406 783
28230 842 29087 140 559 63 613 710

109 378 96 507 20033 166 247 369
402 735 846 21356 426 544 747 901 12
22182 659 706 49 23307 97 419 38 43
67 697 788 98 816 41 999 24080 231
510 895 938 25029 140 210 321 626
616 951 26344 45 76 555 89 852 27172
663 757 912 28038 856 99 994 29887
828 99 979 30146 241 303 55 424 64
78 568 88 744 31097 294 575 634 67
32093 118 283 525 74 33167 96 369
8051 54 34493 559 655 94 83217 310
83 616 704 883 915 30002 84 246 452
91 768 897 37092 168 646 939 38080
455 766 83 813 49 39023 482 97 778
891 953
40035 163 233 88 426 778 41167
283 558 42001 41 220 29 43080 370
414 60 644 814 44105 455 645 855 990
45955 46016 67 192 309 66 480 525
845 47433 52 548 35 670 86 48031 300
669 49022 52 130 237 86 624 50173
328 616 77 51148 359 524 854 996
52307 538041 447 670 991 54198 635
58 893 926 81 55027 167 96 255 509
744 89 56025 84 107 223 75 346 80
413 59 656 705 844 901 45 48 57202
58372 710 77 829 953 59218 339 86
460 527 619 46 714 96 984 60080 335
741 831 80 61142 415 603 946 78
62188 377 426 34 94 793 63039 236
481 684 937 64259 327 485 558 65801
946 53 66045 166 75 409 640 726 819
67180 582 68086 110 658 69049 163
322 707 836 972 70083 205 314 869
87 89 71011 70 276 386 886 72096 490
780 73006 145 216 500 905 74186 39

KRONIKA

WRZESIEŃ
14
Sroda

Dziś: Podwyższ. Krzyża Sw
Jutro: Nikodema Kapł. M.

Wschód słońca — g. 4 m. 50
Zachód słońca — g. 5 m. 40

Opuszczenia Zakładu Meteorologii USB
w Wilnie z dn. 13. IX. 1938 r.

Cisnienie 754
Temp. średnia +14
Temp. najw. +16
Temp. najn. +9
Opad 0,8
Wiatr — południowy
Tend. bar. — spadek ciśnienia
Uwagi — pochmurnie, deszcz

NOWOGRÓDZKA

— **BUDUJEMY...** Nowogródek ma nareszcie nielada atrakcję — „Dni Mickie wiczowskie”. Co prawda znacznie więcej spodziewano się po tej imprezie, ale — na bezrybiu i rak rybą. Poza tym w świat le relacy PAT-nej i radia baranowickiego wszystko idzie jak z płatka. Nie ko niecznie więc trzeba o wszystkim wiedzieć i bawić się odwrotną stroną medala, szczególnie zaś pytaniem: czy warta skóra wyrobu? Bo na ile nam wiadomo, impreza ta dotychczas bardzo dużo kosztowała, zwłaszcza wobec przyspieszonej (na 3 zmiany) budowy gmachu Baza ru Przemysłu Ludowego, gdzie urządzo no wystawę.

Co zaś do budownictwa w ogóle w Nowogródku, to wspomnieć należy kosztowną budowę szkoły powszechnej Nr. 1. Kosztowną o tyle, że według pierwotnego projektu, dwie kondygnacje z piwnicą przystosowane zostały do centralnego ogrzewania. Tymczasem wbrew logice dobudowano trzecią (a od północy czwartą) kondygnację i w całym gmachu ustawiono piece z kafli, które znacznie obciążają cały budynek.

Na temat budownictwa dowiadujemy się jeszcze o jednej, tym razem z bawnej historii. Oto pewnej nocy, zdaje się z 8 na 9 bm., na placu przy ul. Kole jowej, gdzie Zarząd Miejski zabronił wznosić budynki — wyrósł nagle duży drewniany dom. Następnego dnia, kiedy padał deszcz, dom został nakryty i przy stąpiono do budowy pieców. Jest to re kord dotychczas nie notowany nawet w Ameryce. W ciągu niespełna 10 godzin na pustym placu wybudowano cały dom. Jak się okazuje, właściciele placu, nie mogąc od Zarządu Miejskiego uzyskać zezwolenia na budowę domu drewniane go, zbudował go na wsi i przewiózł no cą na swój plac, gdzie zamówił robot nicy, w liczbie około 30, ułożyli w ciągu paru godzin ponumerowane belki i wią zania strychu a następnego dnia nakryli kreolitem. Co teraz poczniesz z tym fa tem Zarząd Miejski.

Kaz.

— **Kurs Samochodowy O.Z.N.** Odbył się w Nowojelni propagandowy kurs samochodowy dla działaczy O. Z. N. z powiatów i gmin województwa nowo gródzkiego. Uczestniczyło na kursie po nad 150 delegatów.

Program kursu był poświęcony wyjaśnieniu treści działań samorządu i za gadnieniom, wynikającym z jego kompetencji.

Rozpoczął kurs p. inż. Jan Trzeciak, wygłaszając referat na temat „Stanowis ko O. Z. N. wobec wyborów samorządow ych”.

Zasadnicze tezy ogółu referatów us talały: Jako generalną wytyczną, potrze bę zbliżenia samorządu do ludności i całokształtu jej dążeń, rzeczowego za jęcia się przez samorząd sprawami po mocy rolnictwu i wyrastającym proble mem zawodowego przeszkolenia mło dzieży. Gorąco dyskutowano nad zagad nieniem rozwoju unarodowieniem hand lu i rzemiosła, a również o sposobach wprowadzenia tych dążeń w życie.

Cały szereg bolączek i braków; zbyteczna biurokracja, szkodliwy serwilizm, egoizm jednostki muszą być w życiu i działalności samorządu usunięte. Inicyjatywie społecznej, samodzielności sposo bów pracy należy pozostawić większą swobodę działania.

Obszerne referaty wygłosili: pp.: mec. Nowacki, red. Smoliński, red. Kiernowski, insp. Morawski, inż. Regulski, mec. Rogalewiczowa, inż. Postępski i inn.

Na zakończenie kursu odbyły się obrady przewodniczących obwodów i oddziałów O. Z. N. nad ustaleniem sposo bów i środków wprowadzenia w życie opracowanych dla terenu wytycznych Obozu. Obradom przewodniczył i za gaił je p. inż. Trzeciak.

LIDZKA

— **Akcja OZN w powiecie lidzkim.** W związku ze świętem parafialnym w Wa wiorce z okazji Narodzenia Najświętszej Marii Panny zebrała się w miasteczku większa ilość ludności z okolicznych wsi. Moment ten wykorzystali członkowie po wiatowego Zarządu OZN i rozruciwi szy sporą ilość ulotek, nawołujących do wstępowania w szeregi organizacji Zwią ku Młodej Polski, w świetlicy strzelec kiej zorganizowały zebranie, na którym wygłoszono szereg przemówień.

— **Uroczystości parafialne.** 14, 15 i 16 bm. odbędą się w Lidzku uroczystości parafialne w miejscowej ferze z okazji Podniesienia św. Krzyża. Na fest ten do Lidy tradycyjnym zwyczajem zjeżdża co roku okoliczna ludność i liczni księża z terenu dziek natu. Odwiecznym zwyczajem podczas uroczystości parafialnych od bywa się w Lidzku na placu Chwały du ży targ dewocjonalij i smorgońskich ob warzanków, których fura przybyły do Li

Katastrofa samochodu strażackiego

Dwaj strażacy ciężko ranni

Z Mładzioła donoszą o katastrofie sa mochodowej, która wydarzyła się na szo sie pomiędzy Nowym a Starym Mładzio lem

Samochód strażacki, udający się do Nowego Mładzioła, spotkał po drodze jadące w przeciwnym kierunku dwie furmanki wiejskie. Konie zatrasowały drogę i kierowca samochodu strażackie

go, chcąc wyminać furmanki, zbyt ostro skręcił w bok, powodując wywrócenie się auta.

2 strażacy zostali ciężko ranni, trzej lekko. Ciężko rannych przewieziono do szpitala powiatowego.

Samochód ze strażakami udawał się na pożar. (c).

Zatarg w fabryce gwoździ w Landwarowie

12 bm. u Inspektora Pracy 72 Obwo du odbyła się konferencja w sprawie za warcia układu zbiorowego o pracy pomię dzy dyrekcją fabryki gwoździ w Lan dwarowie z jednej strony, a Polskim Związkiem Metalowców z drugiej.

Z ramienia Polskiego Związku Zawo dowego Metalowców uczestniczył w kon ferencji p. Stanisław Bajdur, sekretarz

generalny Związku i p. Jan Płacewicz, se kretarz Rady Okr. Zjednoczenia Polskich Związków Zaw. w Wilnie.

Wskutek nieprzejednanego stano wiska pracodawcy konferencja nie przynio sła pozytywnego wyniku i sytuacja w dal szym ciągu na terenie fabryki w Landwa rowie pozostaje napięta.

dy z delekcyj Smorgoń już w początkach ubiegłego tygodnia. Zaznaczyć wypada, iż smorgońskie obwarzanki cieszą się w społeczeństwie lidzkim dużym uzna nim.

— RABUNEK W HOTELU „RYGA”

Przed paru dniami w nocy do hotelu „Ry ga” przy ul. 3 Maja w Lidzku wszedł Al bin Lżycki, właściciel zakładu pogrzebo wego wraz ze swoim towarzyszem Witol dem Ostrowskim i zaczęli bić właścicie la hotelu Małtyela Dworeckiego. Gdy przerażony gospodarz domu zamknął się przed napastnikami w sąsiednim pokoju, awanturnicy wybraли 25 dolarów amery kańskich i 50 zł. z portfela, leżącego na łóżku, poczem wyszli na miasto. Policja przeprowadziła dochodzenie, jednak pieniądze nie znaleziono. Podczas przes luchania wspomniani nie przyznali się ra rowno do napadki na Dworeckiego, jak również i do kradzieży pieniędzy.

— **Zjazd Gwiazdzysty do Nowogródka.** W ramach „Dni Mickiewiczowskich” Lidzki Klub Motorowy organizuje w dniu 17 b. m. motorowy zjazd gwiazdzysty do Nowogród ka z terenu Ziemi Północno Wschodnich.

Termin zjazdu gwiazdzystego w Lidzku o godzinie 7 dnia 17 bm. poczem nastąpi wyjazd do Nowogródka z przed siedziby Za rządu Klubu — Lida, ul. 3 Maja Nr 50.

W Nowogródku 17 bm. o godzinie 10 wo jewoda nowogródzki dokona przeglądu za wodników.

Po rozdaniu nagród i pamiątkowych pla kiet nastąpi rozwiązanie zjazdu.

— **Mecze półfinałowe.** 11 bm. na stadio nie lidzkim odbyły się mecze piłki nożnej o mistrzostwo kl. A i B okręgu wileńskie go:

Parkowlanka II Lida — Sokół II Nowo gródek 4:0 oraz Parkowlanka I Lida — Sokół I Nowogródek 2:0.

Sędziował p. Mynarski.

Ponadto Strzelec z Lidy wygrał w No wogródku 3:0.

BARANOWICKA

— **WŁAMYWACZE GRASUJĄ...**

W ostatnich dniach banda włamywaczy w Baranowiczach dokonała kilku włamań do mieszkań, między innymi ofiarami rabunku padli Chutor Helena, zam. przy ul. Żwirki 5, której skradziono przez wybite okno 90 zł.; Kuria Grzegorz, zam. przy ul. Żwirki - Wigury 33, które mu przez otwarte okno skradziono gar derobę wartości 93 zł.; Minc Chaim (Na rutowicza 25), któremu skradziono 2 po duszki, wart. 25 zł. i Gardziałowski Ed ward (Poniatowskiego 38), któremu skradziono garderobę wart. 30 zł.

— **Śmierć dziecka w nurtach Iszy.** — Makuszewski Edward, lat 5 ze wsi Jolo wo, gm. Mołczadz, bawiąc się około rze ki Iszy wpadł do wody i utonął. Zwłoki dziecka wydobyto po upływie 2 godzin.

NIEŚWIESKA

— **DOŻYNKI.** — 11 bm. odbyły się w Nieświeżu dożynki urządzone przez organizację rolniczą. Tysięczne rzesze przybyłych z całego powiatu drużyn gromadzkich w barwnych strojach ludo wych, z własnymi orkiestrami przemasz rowały przez trybunam. Poszczególne grupy składały wieńce żniwiarские, chleb i miód na ręce gospodarza powiatu, wy rażając swoje życzenia.

Po tradycyjnym łamaniu się chlebem nastąpiły popisy śpiewających i tanecz nych zespołów.

— **Pouczająca broszurka dla rolni ków.** Powiatowa Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa w Nieświeżu wydała w poro zumieniu z miejscowym Obozem Zjed noczenia Narodowego dla rolników pou czającą broszurę. Wydawnictwo to roz miaru kieszonkowego jest zbiorem waż nych dla każdego rolnika wiadomości o gospodarstwach, podanych w formie krótkiej i przystępnej. Porady i wskazówki mają na uwadze rozbudowę uczciwego handlu chlebskiego. By uchronić rolnika od wyzysków ze strony kupują cych, czyhających na rogatkach skupują

RADIO

SRODA, dnia 14 września 1938 r.

6,42 Pieśń. 6,45 Ginnastyka. 7,00 Dzien nik. 7,15 Muzyka poranna. 8,00 Audycja dla szkół. 8,10 Muzyka. 8,55 Program. 9,00— 11,00 Przerwa. 11,00 Audycja dla szkół. — 11,25 Pogadanka. 11,35 Pieśni i wyjątki z oper. 11,57 Sygnał czasu i hejnał. 12,03 Au dycja południowa. 13,00 I. Kompozytorzy dyrygujący własnymi utworami. II. Z operetek francuskich. 14,00 Muzyka lekka. 14,15— 15,15 Przerwa. 15,15 „Popołudnie speakera” — zapowiadają Joanna Piekarska. 15,45 Wia domości gospodarcze. 16,00 Walce, intermez za i serenady — koncert. 16,45 „Okrety pod wodne w wojnie na morzu” — odczyt. 17,00 „Z pamiętników Pepysa (Anglia wiek 17) — audycja słowno muzyczna w opr. Dawgidi Jasiewiczówny i Ant. Koncewicza. 17,40 Wileńskie wiadomości sportowe. 17,45 Z na szego kraju: „U nas w Wiszniewie”... pog. wygłosi Adam Chomicz. 17,55 Program na czwartek. 18,00 Ogród w Łańcucie — pog. 18,10 Recital skrzypcowy. 18,45 „W dniu imienin Madame Plachena” — fragment z „Kolokacji” Józefa Korzeniowskiego (dokoń czenie). 19,00 Pieśni polskie w wyk. Rad wan-Młynarskiej. 19,20 Pogadanka aktual na. 19,30 „Noc letnia w Neapolu” — koncert rozrywkowy. W przerwie: — fragment z ko medii Goldoniego pt. „Lgarz”. 20,45 Dzien nik wieczorny. 20,55 Pogadanka aktualna. 21,00 Powitanie wojsk wracających z ma newrów. 21,10 Koncert Chopinowski (tran smisja do Niemiec). 21,45 Wiadomości spor towe. 21,55—22,00 Przerwa. 22,00 Koncert popularny (transmisja z Berlina). 22,55 Prze gląd prasy. 13,00 Ostatnie wiadomości dzien nika wieczornego i komunikaty.

CZWARTEK, dnia 16 września 1938 r.

6,42 Pieśń poranna. 6,45 Ginnastyka. 7,00 Dziennik poranny. 7,15 Koncert poranny. 8,00 Audycja dla szkół. 8,10 Muzyka popu larna. 8,55 Program na dzisiaj. 9,00 Przer wa. 11,00 Montuszek dzieciom — poranek muzyczny dla szkół powszechnych. 11,25 Koncert rozrywkowy. 11,57 Sygnał czasu i hejnał. 12,03 Audycja południowa. 13,00 I. Z utworów Ryszarda Wagnera. II. Włoska mu zyka operowa. 14,00 Muzyka lekka. 14,15 Przerwa. 15,15 „Po drogach i ścieżkach Pol ski” — pogadanka dla dzieci starszych. 15,50 Poczytajmy sobie: „Kitka” opowiadanie Ewy Zarembiny. 16,45 Wiadomości gospodarcze. 16,00 Muzyka z płyt. 16,15 Audycja dla li ceów: „Skąd i jak czerpiemy wiedzę o rze czystości społecznej” — odczyt. 16,35 Mu zyka z płyt. 16,45 Praca kobiet w samorzą dzie — pogadanka. 17,00 Arie i pieśni w wyk. Stefana Albrta. 17,20 Poematy symfo niczne. 17,45 „W parku i teatrze” — poga danka aktualna Augusta Zarzeckiego. 17,55 Program na piątek. 18,00 Przegląd wydan ietw. 18,10 Polskie pieśni. 18,30 Teatr Wy obraźni: „Dobrali się w korcu maku” — farsa. 19,10 Recital wiołaczkowy. 19,00 Po gadanka aktualna. 19,40 Z życia panowie? Koncert rozrywkowy. W przerwie: „Leke ja tańca” — skecz. 20,45 Dziennik wieczorny. 20,55 Pogadanka aktualna. 21,00 „Praktycz ne uwagi o wyprawie lnu” — pogadanka wygłosi inż. Czesław Stuchocki. 21,10 Kon cert Orkiestry Rozgłośni Wileńskiej pod dyr. Władysława Szczepańskiego z udziałem Lu by Lewickiej (sopran). 21,50 Wiadomości sportowe. 20,05 Koncert rozrywkowy. 23,00 Ostatnie wiadomości dziennika wieczorne go i komunikaty. 23,05 Zakończenie progra mu.

Książka kształci. bawi, rozwiał

Czytelnia Nowości

Wilno, Św. Jerzego 3
OSTATNIE NOWOŚCI

Lektura szkolna — Beletrystyka — Naukowe — Wysłanka na prowincję. Czynną od 11 do 18-gj.

Kaucja 3 zł. Abonament 1,50 zł.

POLESKA

— **Szwecy z Dawidgródka ofiarowa li buty Panu Prezydentowi Rzplitej.** — Spółdzielnia Szweców w Dawidgródku ofiarowała Panu Prezydentowi R. P. zro bione przez siebie wyciążki. Trzeba nad mienić, że szwecy dawidgródzcy wysyła ją partię swoich butów na wystawę świa tową do Ameryki.

— **WYWROTOWCY PRZED SĄDEM.** Sąd Okręgowy w Pińsku rozpatrywał sprawę 19 komunistów, oskarżonych o działalność wywrotową na obszarze po wiātu pińskiego i sameńskiego. W wy niku rozprawy 10 zostało skazanych na więzienie od 8 do 2 lat, reszta, t. j. 9, od kary została zwolniona.

Rewizja w Związku Drobnych Rolników

Onegdaj wieczorem z polecenia władz śledczych przeprowadzono rewizję w lo kału Związku Drobnych Rolników przy ul. 1. Jasińskiego 7.

Rewizja ta, jak się dowiadujemy, została zarządzona w związku z prowa dzonym przez władze śledcze dochodze niem w sprawie nadużyć, których miała się dopuścić na terenie powiatów nowo

gródzkiego i białostockiego sekcja tea tralna związku.

Podobno działacze tej sekcji, wyłudza li od naiwnych pieniądze, sprzedając bilety na fikcyjne imprezy itd.

Wyniki rewizji oraz szczegóły docho dzenia trzymane są na razie w tajemni cy. (c).

Hotel EUROPEJSKI
w WILNIE

Pierwszorządny — Ceny przystępne
Telefony w pokojach. Winda osobowa

CASINO

Dzisiaj premiera!
Wspaniały historyczny film p. t.

CHICAGO

W rolach głównych:

Tyrone Power oraz **Alice Fay**

Ulgi nieważne. Nadprogram: DODATKI.

Uprasza się o przybycie na początki seansów: 4—6—8—10,15.

Ten, który chciał, żeby pokój zapanował...

Kurjer Sportowy**Prasa niemiecka przed meczem Polska — Niemcy**

Prasa niemiecka coraz żywiej interesuje się bliskim już meczem piłkarskim Polska — Niemcy. Poszczególne dzienniki i fachowe pisma sportowe omawiają m. in. bojowe wartości polskich piłkarzy, przypominając wspaniałą grę drużyny polskiej w meczu z Brazylią w Strasburgu, kiedy to Polacy zaprezentowali się jako zespół niezwykle groźny, o nieprzeciętnej technice i bramkostrzelnym napadzie. Mówiąc o ataku polskim, pisma niemieckie wyróżniają Wilimowskiego, nazywając go graczem o wyjątkowej intuicji, dużej przebojowości i niebezpiecznym strzale.

Zdaniem prasy niemieckiej wynik 4:5, uzyskany przez Polskę we wspomnianym wyżej meczu z Brazylią, która jest potęgą piłkarstwa Ameryki Południowej, stanowi powód do pełnego respektu dla umiejętności piłkarstwa polskiego.

70.000 widzów na meczu Polska — Niemcy

Wielki stadion sportowy w Kamieńcu, na którym rozegrany zostanie wkrótce międzynarodowy mecz piłki nożnej Polska — Niemcy, został w tych dniach ostatecznie wykończony. Uroczystości otwarcia dokona wódz sportu niemieckiego von Tachhammer und Osten.

Napływ zgłoszeń na bilety na mecz Polska — Niemcy był tak ogromny, że piłkarskie władze niemieckie musiały specjalnie regulować zapotrzebowanie.

Drugie zwycięstwo Jędrzejowskiej

W trzeciej rundzie gry pojedynczej pań o mistrzostwo Stanów Zjednoczonych, Jędrzejowska łatwo pokonała Amerykankę Stanton 6:1, 6:2.

Ostatnie dni przyjmowania ogłoszeń.**Uwagze firm rolniczych i handlowo-przemysłowych!**

Każda Firma jeszcze ma możliwość umieścić swe ogłoszenie w „Oficjalnym Przewodniku i Spisie Wystawców IV Targów Północnych”.

Ogłoszenia do tego wydawnictwa przyjmuje Biuro Targów (Legionów 1). Biuro Ogłoszeń Stefana Grabowskiego w Wilnie, Garbarska 1, tel. 82 i upoważnieni agenci. Uwaga: „Oficjalny Przewodnik po IV Targach Północnych” nie ma nic wspólnego z wydawnictwami o podobnym brzmieniu, mogącymi się ukazać w okresie IV Targów Północnych.

Wydawnictwo „Oficjalnego Przewodnika i Spisu Wystawców IV Targów Północnych w Wilnie”.

LICYTACJA

W ZAKŁADZIE ZASTAWNICZYM Komun. Kasy Oszczęd. m. Wilna ul. Trocka 14 (mury po-Franciszkańskie) tel. 7-27

odbędzie się w dniach 19, 20, 21, 22, 23, 26 i 27 września 1938 r. o g. 5 pp. (17-ej) sprzedaż z licytacji przeterminowanych zastawów, składających się z przedmiotów używanych od nr. 38555 do 100000 i serii II nr. 3—25652 oraz przedmiotów nieużywanych od nr. 207 do nr. 7153 włącznie, których terminy ulgowe (sprzedaży z licytacji) upłynęły z dniem 19 sierpnia 1938 r. włącznie. Powtórna licytacja zastawów nie sprzedanych na I-ej licytacji odbędzie się w tymże terminie licytacyjnym. DYREKCJA

Uwagze firm handlowo-przemysłowych

Każda firma ma możliwość tanim kosztem zareklamować się na terenie **IV Targów Północnych** w okresie od 17. IX — 2. X. Szczegółowych informacji udziela Biuro ogłoszeń **Stefana Grabowskiego** w Wilnie Garbarska 1, telefon 82

PAN

Ostatnie dni

„Druga młodość”

Nasz następny program: Największy film wszystkich czasów

Errol FLYNN

w swej szczytowej gigantycznej kreacji

Przygody Robin Hooda**HELIOS**

Wznowienie na żądanie publiczności! Złota seria Polski!

„WRZOS”

wg powieści Maril Rodziewiczówny. Rewelacyjna obsada: St. Angel-Engelówna, Fr. Brodniewicz, Zelwerowicz i Junosza-Stępowski. Nadprogram: DODATKI i AKTUALIA

Chrześcijańskie kino **SWIATOWID** **Adolf Dymsha i Eugeniusz Bodo**w kapitalnej komedii **„ROBERT i BERTRAND”**

Oryginalny humor. Wspaniałe tempo. Emocjonująca sensacja. Poc. s. 5. 7. 9. W niedz. od 1

Kino MARS

Dzisiaj Pożądany dramat sensacyjno-erotyczny. Film ilustrujący walkę pomiędzy bohater. podziemi a arystokracją

„CIENIE PARYŻA”W roli głównej **Adolf Wohlbruck**, Dramat wielkiej damy, zakochanej w apaszu paryskim — PIĘKNY NADPROGRAM —**TEATR I MUZYKA****TEATR MIEJSKI NA POHULANCE.**

— Dzisiaj, 14 września w Teatrze Miejskim na Pohulance sztuka Jerzego Kossowskiego „Tekla” w reżyserii Dra Leopolda Pobóg-Kielanowskiego. Zarówno swym tematem jak i grą całego zespołu, od dnia premiery, wzbudziła ona zainteresowanie w całym mieście, wywołując dyskusje i pochlebne recenzje prasowe. Widz teatralny znajdzie w niej i interesujący problem społeczny i świetne sytuacje komiczne i doskonale typy wiejskie. Obsadę artystyczną sztuki tworzą: Waleryna Alexandrowicz, Władysława Nawrocka, Wanda Szczepańska, Juliusz Balicki, Antoni Czapliński, Władysław Ilcewicz, Stanisław Jaśkiewicz, Stefan Kępka - Bajerski, Władysław Lason, Stefan Martyka, Ludwik Tatarski. Oprawa dekoracyjna — Jan i Kamila Golusowie.

Początek punktualnie o godz. 20.

— Gościła Teatru Miejskiego na Pohulance, w „Dniach Mickiewicza” w Nowogródku. Z okazji „Dni Mickiewicza” wyjeżdża zespół Teatru Miejskiego do Nowogródka z wieczorem artystycznym poświęconym Mickiewiczowi, a noszącym nazwę „Pieśń o Nowogródku”. Będzie to ze strony Teatru Miejskiego hołd pamięci nieśmiertelnego wieszcza w tym mieście, za którym specjalnie tęsknił, i z którym związana była jego młodość i miłość.

Program wieczoru wypełnią inscenizacje utworów Mickiewicza, część recytacyjno-muzyczna oraz fragmenty z Dziadów. W wieczorze biorą udział najlepsze siły zespołu w przygotowaniu reżyserskim Ziemowita Karpińskiego i Zbigniewa Nowosada. Stroję muzyczną wieczoru opracowali znany kompozytor Antoni Żuliński. Oprawę plastyczną — Jan i Kamila Golusowie. Udział biorą: H. Buyno, L. Korwin, H. Łęcka, M. Sierka, Z. Śląska, Z. Blichewicz, A. Łodziński, W. Surzyński, L. Wołhejko, A. Żuliński.

TEATR MUZYCZNY „LUTNIA”.

— Występy J. Kulezyckiej. Dzisiaj operetka „Księżniczka Czardasza” z J. Kulezycką w roli tytułowej i Xenią Grey w roli rolowej Stasi. Zespół męski tworzą K. Dembowski, M. Domsławski, W. Szczawiński, K. Wyrwicz - Wichrowski, K. Chorzewski i inni. Ze względów technicznych po dzisiejszym przedstawieniu operetka ta schodzi z repertuaru.

„Hrabina Marica”. Jutro na dzień jeden zabłyśnie „Hrabina Marica” z Janiną Kulczycką na czele.

W piątek „Bal w Savoyu” w doborowym wykonaniu z występem J. Kulezyckiej, z udziałem Xenii Grey, M. Martówny. Rolę Targolity wykona Tatiana Masłowa. Obsada męska pozostaje premierowa.

— „Kwiat Hawaju”. Egzotyczna operetka Abrahama „Kwiat Hawaju” po raz pierwszy w Wilnie z Janiną Kulczycką i Xenią Grey, grana będzie w sobotę. Na specjalną uwagę zasługują wschodnie obrzędy i balety, oraz efektowna wystawa.

— Honorarium za swój pierwszy występ p. Tatiana Masłowa przeznaczyła na pomoc szkolną dla niezamożnej młodzieży do dyspozycji Pana Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

— Kierownictwo Teatru Muzycznego „Lutnia” poszukuje osób posiadających odpowiednie warunki zewnętrzne, słuch i kwalifikacje w zakresie śpiewu i tańca, — do chóru i baletu. (Mickiewicza 6. — Admistracja Teatru).

Tragiczna przelazdzka pilanego motocyklisty

Wczoraj wieczorem na ul. Legionowej w Wilnie motocykl wojskowy najechał z całego rozpędu na wóz ciężarowy. Prowadzący motocykl żołnierz oraz dwaj jego przyjaciele, którzy znajdowali się w przyczepce, monter Andrzej Zaczennik z ul. Zarzecnej oraz szofer Walerian Paczel z ul. Legionowej zostali ciężko ranni.

Żołnierza przewieziono do szpitala wojskowego, zaś Zaczennika i Paczela do szpitala św. Jakuba.

Wszyscy trzej byli pijani.

Towarzystwo Kursów Technicznych w Wilnie

prowadzi następujące kursy: 1) Pomocników mierniczych 6 i pół mies., 2) Dozorców drogowych — 6 i pół mies., 3) Dozorców melioracyjnych — 6 i pół mies., 4) Radio i Elektrotechniczne 5 i 7 mies., 5) Techniczno-Kreślarskie Żeńskie — 6 i pół mies., 6) Samochodowe i motocyklowe z warsztatami 2 mies., 7) Korespondencyjne w dziedzinie budowlanej i drogowym o poziomie średnim. Kursy są połączone z zajęciami praktycznymi i dają słuchaczom wiedzę fachową w zakresie, potrzebnym do wykonywania fachu. Zajęcia na Kursach, oprócz korespondencyjnych i samochodowych, odbywają się w okresie zimowym, w godzinach wieczornych poczynając od 25 października. Informacje udziela i podanie przyjmuje kancelaria kursów w godz. od 17 do 19, Wilno, Holenderia 12, gmach Państwowej Szkoły Technicznej, tel. 171.

LOKALE

2 POKOJE (salka) dla pań lub użycie do wynajęcia, może być z utrzymaniem, ul. Bonifraterska 8 m. 11.

Nieświeskie

Powiatowa Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa z odpow. udziałami w Nieświeżu, tel. 99. działy: w Klecku i Snowie. Zakupuje: wszelkie ziemniaki — trzodę chlewną — bydło. Sprzedaje: maszyny i narzędzia rolnicze — nawozy sztuczne — artykuły — budowlane.

Z powodu wyjazdu okazjnie do sprzedania od zaraz w centrum powiatowego miasta Nieświeża w woj. nowogródzkim nowy murowany dom jednopiętrowy, 20 pokojowy kryty blachą wraz z piekarnią, przycięwaną do urządzeń mechanicznych, posiadającą stałą i liczną klientelę. Obok domu murowany obszerny śpichrz. Cena przystępna. głaszać się na adres: Ch. Berezin — Nieśwież, ul. Wileńska 44.

Komunalna Kasa Oszczędności pow. nieświeskiego w Nieświeżu, przyjmuje wkłady od 1 złotego.

Jan Gledroy-Juraha — „Warszawianka”. Nieśwież, ul. Wileńska 34. Sprzedaż owoców południowych i delikatesów.

BARANOWICKIE

RADIOODBIORNIKI detektorowe na głośnik, aparaty lampowe, instrumenty muzyczne, rowery i części do rowerów, maszyny do szycia „Pfaff”, patefony, płyty i wielki wybór żarówek najtaniej kupisz w firmie chrześcijańskiej S. Gierasimowicz, Baranowice, ul. Mickiewicza 5, tel. 281.

WYKWALIFIKOWANA NAUCZYCIELKA przyjmuje do gimnazjum. Specjalność: muzyka i francuski — teoretycznie i konwersacja. Świadectwa wieloletniej praktyki. Adres: Baranowice, ul. Hołwki 40 telef. Nr 100. Informacje od godz. 15 do 17.

OGNIKO

Dzisiaj Niesmiertelne arcydzieło St. Moniuszki p. t.

„HALKA”

Rewelacyjna obsada: Zielińska, Wł. Ladis-Klepura, Zacharewicz, Panciewiczowa i In Harmonijna całość! Artystyczne wykonanie! Lubiane powszechnie melodii! Początek seans. o 4-ej, w niedz. i św. o 2-ej. Nadprogram: UROZMAICONE DODATKI

Od Administracji

Administracja nie przyjmuje odpowiedzialności za termin ogłoszenia oraz za zgnięcie lub zniszczenie matrycy i klisz. Zastrzeżenie nie miejsce obowiązuje Administracji; tylko wówczas, gdy za takie zastrzeżenie zostanie zapłacone 25% drożej. Omyłki, które zasadniczo nie zmieniają treści ogłoszenia, nie uważają się za błędne i nie obowiązują Administracji do bezpłatnego powtórzenia ogłoszenia. — Uzasadnione reklamacje będą uwzględniane o ile zostaną wniesione do dnia 8-miu od daty ukazania się ogłoszenia. — Wydawnictwo zastrzeżenie sobie prawo nieumieszczenia całego ogłoszenia, względnie jego części bez podania powodów. Komunikatów bezpłatnych nie umieszcza się.

LEKARZE

DR MED. JANINA **Piotrowicz Jurczenkowa** ordynator szpitala Sawicz. Choroby skórne, weneryczne i kobiece ul. Jagiellońska 16 m. 6, tel. 18-66. Przyjmuje od 5 do 7 wiecz.

DOKTOR MED.

Zygmunt Kudrewicz choroby weneryczne, skórne, moczopłciowe ul. Zamkowa 15, tel. 19-60. Przyjmuje w godz. od 8—1 i od 3—

DR. MED.

L. Cholewowa Choroby skórne, weneryczne i kobiece przyjmuje 3—5. Zawalna 22, tel. 3-83.

AKUSZERKI

AKUSZERKA **Maria Laknerowa** przyjmuje od godz. 9 rano do godz. 7 wiecz. — ul. Jakuba Jasińskiego 1a—3, róg ul. 3-go Maja obok Sądu.

AKUSZERKA

M. Brzezina masaż leczniczy i elektryzacja. Ul. Grodzka Nr. 27 (Zwierzyńce).

Kupno i sprzedaż

DOM NOWY drewniany do sprzedania z werandą oszkloną, 2 i pół ha lasu w tem 1 ha sadu owocowego, w bardzo ładnej miejscowości — Wołokumpii. Adres w Redakcji.

WÓZEK dziecienny w dobrym stanie, nowoczesny, okazjnie sprzedam. Tatarska 20 m. 30.

PRACA

POTRZEBNA służąca młoda do wszystkich go. Wielka Pohulanka 16 m. 11.

Kupujemy każdą ilość tegorocznego MIODU, dojrzalych SERÓW litewskich i GRZYBÓW suszonych.

Płaćmy najwyższe ceny

Spółka Chrześcijańska

„EKONOMIA”

Baranowice, ul. Szepetyckiego 50 telefon 97

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

Konto P.K.O. 700.312. Konto rozrach. 1, Wilno 1 Centrala: Wilno, ul. Biskupa Bandurskiego 4 Redakcja: tel. 79. Godziny przyjęć 1—3 po południu Administracja: tel. 99—czynna od godz. 9.30—15.30 Drukarnia: tel. 3-40. Redakcja rękopisów nie zwraca.

Oddziały: Nowogród, ul. Bazylińska 35, tel. 169; Lida, ul. Zamkowa 4/7, tel. 73; Baranowice, Ulańska 11; Brześć n/B., Pierackiego 19, tel. 224; Pińsk, Dominikańska 40. Przedstawicielstwa: Kleck, Nieśwież, Słonim, Stołpce, Szczuczyn, Wołożyn, Wilejka, Grodno — 3 Maja 6; Suwałki — Em. Plater 44; Równe — 3-go Maja 13; Wołkowysk — Brzeska 9/1.

CENA PRENUMERATY miesięcznie: z odnośnikiem do domu w kraju — 3 zł., z granicą 6 zł., z odbiorem w administracji zł. 2.50, na wsi, w miejscowościach, gdzie niema urzędu pocztowego ani agencji zł. 2.50.

CENY OGŁOSZEŃ: Za wiersz milimetr, przed tekstem 75 gr., w tekście 60 gr. za tekstem 30 gr., drobne 10 gr. za wyraz, kronika redakc. i komunikaty 60 gr. za wiersz jednoszp. Do tych cen dolicza się za ogłoszenia cyfrowe tabelaryczne 50%. Układ ogłoszeń w tekście 5-linowy, za tekstem 10-linowy. Za treść ogłoszeń i rubrykę „nadestanie” redakcja nie odpowiada. Administracja zastrzega sobie prawo zmiany terminu druku ogłoszeń i nie przyjmuje zastrzeżeń miejsca. Ogłoszenia są przyjmowane w godz. 9.30—16.30 i 17—19